Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 9 май 1969 йил, жума ● № 108 (14.271). ● Баҳоси 2 тийин.

БУГУН ҒАЛАБА КУНИ

ЧОРВАДОР ЎРТОҚЛАР!

Далаларда, яйловларда ўт ниҳоятда сероб бўлди. Илғор хўжаликлардан ибрат олиб, камида икки-уч йиллик ем-хашак жамғариб олишга эришингиз ◆ *Наслга қолдирилган ёш молларни, қўзиларни эҳтиётлик билан яхши парвариш қилинг.*

А. Н. КОСИГИН ДЕҲЛИДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Ҳиндистон Президенти доктор Зокир Ҳусайннинг дафн этилиши муносабати билан мотам маросимида қатнашиш учун Деҳлига борган СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 7 майда Москвага қайтиб келди. СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе. СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин ҳам А. Н. Косигин билан бирга қайтиб келишди. (ТАСС).

ҒАЛАБА БАЙРОҒИ

Бугун Ғалаба куни, ғолиб халқ байрами. Халқлар эркига, совет халқи эркига чанг солмоқчи бўлган гитлерчи манфурлар устидан ғалаба қилинганига салкам чорак аср бўлди. Фашизмга қарши олиб борилган жанглар совет ижтимоий ва давлат тузумининг метиндек мустаҳкамлигини, ғоят ҳаётийлигини, Совет Қуролли Кучларининг енгилмаслигини бутун жаҳонга намойиш қилди.

Улуғ Ватан уруши халқимиз ва мамлакатимиз шонли тарихига халқ қаҳрамонлигининг, совет кишилари жасоратининг ўчмас сатрларини битди. Дарҳақиқат, бу уруш кишиларимизнинг метиндек мустаҳкам иродаси, Ватанга, Ленин партиясига, унинг юксак идеалларига содиқлик имтиҳони бўлди. Москва остоналарида, Волга ва Болтиқ бўйларида, Сталинград ва Севастополда. Днепрда ва Курскдаги жанглар жаҳонда биринчи социалистик тузум — Совет давлатига кўз олайтирган фашизм учун ҳалокатли бўлди. Бу жангларда кўп миллатли Совет давлатининг азамат фарзандлари — руслар ва украинлар, ўзбеклар ва қозоқлар, грузинлар ва латишлар, хуллас бепоён мамлакатимизнинг ҳамма қисмидаги Ватан ўғлонлари елкама-елка туриб фашизмга қарши, муқаддас совет ерининг ҳар бир қаричи учун жонини аямай курашдилар.

Совет солдати ғалабага сидқидилдан ишонарди, у Ленин партияси тарбиялаб етиштирган қуролдош дўстларига, ҳарбий санъатни пухта ўрганган қўмондонларимизга, армиямизни замонавий техника билан таъминлаб, унинг ҳамма қисмлари ва ҳар бир жангчининг ғоявий-сиёсий савиясини ошириш тўғрисидаги партиявий ғамхўрликка ишонарди. Шу боисдан ҳам ғолиб совет солдати ғалабанинг бутун машаққатли йўлларини руҳан тушмасдан, дадил ва мардонавор босиб ўтди. Совет халқларининг дўстлигига, совет солдатининг маънавий устунлигига, Коммунистик партия чиниқтирган Совет Армиясининг қудратига ишонмаган фашист қўшинлари эса жуда катта панд едилар.

Совет Армияси, совет жангчилари фашизмга қарши қақшатқич зарба берар эканлар. бу билан улар ўзларининг интернационал бурчларини ҳам сидқидилдан адо этдилар. Совет қўшинлари ёрдамида Европанинг бир қанча давлатлари фашизм исканжасидан қутилиб, бу мамлакатлар халқларининг олиб борган озодлик кураши туфайли бир қатор социалистик давлатлар вужудга келди. Бу иккинчи жаҳон урушининг оламшумул тарихий ғалабаларидан биридир.

Улуғ Ватан уруши даврида ўзбек халқи ҳам ўзининг интернационал бурчини садоқат билан адо этди. Халқимизнинг мард ўғлонлари қўлга қурол олиб Волга бўйларида, Москва остоналарида, Днепрда ва Донда қон тўкиб Ватан учун курашаётганларида, нуроний ота-оналаримиз, деҳқонларимиз. шонли ишчилар синфи кечани-кеча, кундузни-кундуз демай меҳнат қилдилар, фронтга яроғ-аслаҳа, моддий ёрдам бериб турдилар. Ватан уруши жангларида мамлакатимиз бошқа халқлари фарзандларидек ўзбек йигитлари орасидан ҳам ажойиб саркардалар, афсонавий қаҳрамонлар етишиб чиқди. Биз бугун Ғалаба кунида — Совет Иттифоқи Қаҳрамони — генерал Собир Раҳимов, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари жасур партизан Мамадали Топиболдиев, Шодмон Умаров, Ёқубжон Шукуров, Ботир Бобоев ва бошқа кўплаб қаҳрамонларни, Улуғ Ватан уруши бутун азоб-уқубатларини бошидан кечирган ветеранларимизни зўр самимият билан эсга оламиз, уларнинг шаънига миннатдорчилик туйғуларини изҳор этамиз.

Рейхстаг устига ғалаба байроғи қадалганидан буён ўтган давр ичида халқлар ҳаётида, планетамиз ҳаётида катта социал ўзгаришлар юз берди. Уруш вайрон қилган шаҳарлар ва қишлоқлар ўрнида янгилари барпо этилди. Совет кишилари ўзларининг тинч яратувчилик меҳнати билан фан ва маданият, саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам оламшумул ғалабаларни қўлга киритмоқда.

Бизнинг халқимиз уруш бўлишини сира хоҳламайди. Тинчлик, тотув яшаш бизнинг шиоримиздир. Лекин иккинчи жаҳон уруши сабоқларини, шавкатли Совет Қуролли Кучлари империализмга берган қақшатқич зарба сабоқларини унутиб қўйган айрим калтафаҳм сиёсатчилар, ғарбдаги империалистик доиралар яна уруш оловини ёқиш пайида юришибди. Улар турли ҳарбий блокларга уюшиб, социалистик лагерь кучини заифлаштиришга, ҳар хил идеологик диверсиялар ёрдамида социалистик давлатлар ҳамдўстлигини заифлаштиришга ҳаракат қилмоқдалар. Бироқ, тинчликсевар жаҳон халқлари бунга асло йўл қўймайдилар. Улар АҚШнинг Вьетнамдаги шармандаларча урушини, Исроил экстремистларининг араб мамлакатларига қилаётган хуружларини, Ғарбий Германия милитаристларининг зўр бериб қуролланиш сиёсатини, қаттиқ ва кескин қораламоқдалар. Шубҳасиз, эрксевар халқларнинг тинчлик йўлидаги интилиши ғалаба қилади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси янги уруш оловини ёқувчиларни тийиб қўйиш, янги урушнинг олдини олиш соҳасида зўр ташкилотчилик ва ғоявий ишлар олиб бормоқда. Унинг бевосита ғамхўрлигида Совет Қуролли Кучлари тобора замонавий техника билан қуролланяпти, армиямизнинг шахсий состави ва барча жангчиларимиз юксак маънавий идеаллар, оталаримизнинг шонли анъаналари асосида тарбияланмоқда, ҳарбий техникани пухта ўрганмоқда. КПСС ва унинг ленинчи Марказий Комитети барча эрксевар халқлар иродасини ифодалаб, халқаро кескинликни бартараф қилиш учун барча тадбирларни кўрмоқда. КПСС бундан буён ҳам империализмга кескин зарба бериш ва жаҳон урушининг олдини олиш сиёсатини, социализм мамлакатлари ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш, коммунистик ҳаракат. барча антиимпериалистик кучларни жипслаштириш сиёсатини ўтказа беради.

Совет халқи Ғалаба кунини иқтисодий, маданий соҳада катта ютуқлар билан нишонламоқда. Совет Қуролли Кучларининг жанговар қудрати ва маҳорати яна ҳам ошди. Шонли Совет Армияси Ҳарбий Денгиз Флоти тинчликни барқарор қилиш, совет кишилари меҳнатини, чегараларимизнинг дахлсизлигини кўз қорачиғидек сақлаш посбонлигида ҳамиша зийрак тураверади.

ЭКИШ КУНДАЛИГИ

РЕСПУБЛИКА ОБЛАСТЛАРИДА МАККАЖЎХОРИ ВА ШОЛИ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1969 ЙИЛ 8 МАЙГА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ
(Гектар ҳисобида)

Областлар	Маккажўхори экиш плани	Экилган майдон	Планнинг бажарилиш процента	Шоли экиш плани	Экилган майдон	Планнинг бажарилиш проценти
Тошкент	16731	10664	63,7	9700	34	0,3
Сирдарё	13105	6189	47,2	5920	—	—
Фарғона	13573	7791	57,4	2509	296	11,8
Наманган	13564	7192	53	4342	40	0,9
Андижон	12872	6452	50,1	4729	241	5,1
Самарқанд	15719	5853	37,2	1899	32	1,7
Бухоро	7439	3721	50	1000	—	—
Қашқадарё	8090	7385	91,3	—	—	—
Сурхондарё	8078	5552	68,7	4552	70	1,5
Хоразм	9365	1216	12,9	6490	48	0,7
ҚҚ АССР	15990	728	4,6	16805	1208	7,2
Республика бўйича:	134526	62743	46,6	57946	1969	3,4

САМИМИЙ ТАБРИК

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин ўртоқлар Г. Гусак, Л. Свобода ва О. Черник ўртоқларга телеграмма юбориб. Чехословакия фашистлар асоратидан озод қилинганлигининг 24 йиллиги муносабати билан Чехословакия Социалистик Республикаси раҳбарларига ва республиканинг барча меҳнаткашларига КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми. Совет ҳукумати, бутун совет халқининг самимий табрикларини изҳор қилдилар.

Совет кишилари, дейилади телеграммада, Чехословакия Социалистик Республикаси меҳнаткашларига самимий дўстлик ва ўртоқлик ҳис-туйғулари билан тўлиб-тошган ҳолда қардош чехословак халқи билан биргаликда унинг шонли байрамини, герман фашизмидан озод қилинганлиги йиллигини нишонламоқдалар. Биргаликда тўкилган қон билан мустаҳкамланган бу дўстлик анъаналари ҳар бир совет кишисига азиз ва қадрлидир. Биз ишонамизки, реакция кучларининг ҳар қандай уринишлари ҳам халқларимиз ва давлатларимиз тақдири учун тарихий аҳамиятга эга бўлган бу дўстликни заифлаштира олмайди.

Совет раҳбарлари Чехословакия ишчиларига, деҳқонларига, зиёлиларига, жангчиларига, барча меҳнаткашларига бахт-саодат ва тинчлик, ўз социалистик ватанининг равнақи йўлида янги муваффақиятлар ҳамда меҳнат зафарлари тилайдилар.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ю. Я. БУРЕШГА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИ АЪЗОСИ ВАЗИФАСИНИ БАЖАРИБ ТУРИШГА РУҲСАТ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўртоқ Юрий Ярославович **Бурешга** Ўзбекистон ССР Олий суди аъзолиги вазифасини бажариб туришга руҳсат берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 8 май.
Тошкент шаҳри.

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1969 йил 9 май № 115 Москва шаҳри.

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар!
Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!
Улуғ Ватан урушининг ветеранлари!

Бугун совет халқи ва унинг жангчилари, бутун прогрессив инсоният фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг 24 йиллигини байрам қилмоқда.

Улуғ Ватан уруши жаҳонда биринчи социализм мамлакатининг халқаро империализм зарбдор кучларига қарши курашида энг катта ва оғир синов бўлди. Бу уруш душманга зарба бериш учун бизнинг давлатимиздан ҳамма моддий ва маънавий кучларни сафарбар қилишни талаб этди.

Гитлерчи босқинчиларга қарши олиб борилган шиддатли жангларда совет халқи, армия ва флот жангчилари мислсиз матонат ва оммавий қаҳрамонлик кўрсатдилар. Улар гитлерчилар Германиясини тор-мор қилиш ишига ҳал этувчи ҳисса қўшдилар, ўзларининг тарихий бурчларини шараф билан бажардилар.

Мамлакатимизнинг ҳамма халқларини жипслаштириб, уларнинг куч-гайратини Улуғ Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилишдан иборат ягона мақсадга қаратган Коммунистик партиянинг доно раҳбарлиги Ватан урушида ғалаба қозонишимиз учун ҳал қилувчи шарт бўлди.

Иккинчи жаҳон урушида герман фашизми билан япон милитаризми тор-мор келтирилганлиги империализм позицияларини тағин ҳам заифлаштиришга олиб келди, жаҳон социалистик системасини вужудга келтиришга, халқаро ишчилар ҳаракатини ҳамда мустамлака ва қарам мамлакатлар халқларининг миллий озодлик курашини кучайтиришга кўмаклашди.

Урушдан кейинги йилларда бизнинг мамлакатимиз коммунизм йўлидан шаҳдам одим ташлаб бормоқда.

Тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашдан ғоят манфаатдор бўлган Совет Иттифоқи ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатни изчиллик билан ўтказиб келмоқда. Бироқ бутун меҳнаткаш халққа яқин ва тушунарли бўлган ана шу ташқи сиёсат йўли реакцион империалистик доиралар томонидан қаттиқ қаршиликка учрамоқда.

Империализмнинг агрессив кучлари тарих сабоқларини назар-писанд қилмай ер куррасининг турли районларида кескинлик ўчоқларини келтириб чиқармоқдалар, қуролланиш пойгасини кучайтирмоқдалар. Улар Вьетнам халқига қарши ваҳшиёна урушни давом эттирмоқдалар ва Исроил агрессорларининг араб халқларига қарши олиб бораётган ҳарбий авантюраларига ҳомийлик қилмоқдалар. Европа харитасини қайтадан ўзгартиришга интилаётган Ғарбий Германия милитаристлари ва реваншчиларининг активлиги катта хавф туғдирмоқда.

Шундай шароитда Коммунистик партия билан Совет ҳукумати давлатимизнинг мудофаа қудратини, армия ва флотнинг жанговар тайёргарлигини янада ошириш юзасидан зарур чораларни кўрмоқдалар.

Коммунизм ишига чексиз содиқ бўлган совет жангчилари шонли жанговар анъаналарини муқаддас сақламоқдалар ва кўпайтирмоқдалар, Ватанимизнинг муқаддас чегараларини маҳкам туриб ҳимоя қилмоқдалар. Улар қардош социалистик мамлакатларнинг жангчилари билан биргаликда социализм улуғ ғалабаларини ҳимоя қилиш юзасидан ўз зиммаларига юклатилган фахрли ва масъулиятли вазифаларни шараф билан бажармоқдалар.

Совет Қуролли Кучларининг шахсий составини, Улуғ Ватан урушининг ҳамма қатнашчиларини Ғалаба байрами билан табриклайман ва қутлайман!

Фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг 24 йиллигини нишонлаш юзасидан БУЮРАМАН:

Бугун, 9 май маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимиз пойтахти — қаҳрамон шаҳар Москвада, Иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар: Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессада, қаҳрамон қалъа — Брестда, шунингдек Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск, Владивосток шаҳарларида тўплардан бир йўла ўттиз марта ўқ узиб, салют берилсин.

Яшасин улуғ совет халқи ва унинг қаҳрамон Қуролли Кучлари!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Ленин партияси!

Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги учун олиб борилган жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонларга абадий шон-шарафлар!

СССР мудофаа министри
Совет Иттифоқи Маршали
А. ГРЕЧКО.

ҲОСИЛ МЎЛ БЎЛСИН ДЕБ

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг миришкорлари ғўзани культивация қилишга барвақт киришдилар ва уни жадал суръатлар билан давом эттиряптилар. Ҳозиргача 600 гектар майдондаги ғўза қатор оралари биринчи культивациядан чиқарилди. Культивация қилиш билан бир вақтда экинни озиқлантиришга ҳам катта эътибор бериляпти. 600 гектар майдондаги ғўза озиқлантирилди. Культивация қилинган ва озиқлантирилган 90 гектар майдондаги ғўза суғорилиб, 740 гектар майдонда ягана ўтказилди.

Колхозининг Бозор Раҳмонов бошлиқ бригадаси аъзолари ғўза парваришида карвонбошилик қилишяпти. Улар 76 гектар майдондаги ғўзанинг 85 процентини дастлабки парваришдан чиқардилар. Бригаданинг моҳир механизаторлари Қилич Остонақулов, Жума Холлиевлар ҳар куни 8-10 гектар ердаги ғўза қатор ораларини сифатли культивация қилмоқдалар. Бригада сувчиси Ж. Халилов культивация қилинган майдонлардаги экинни суғоришда айниқса яхши намуна кўрсатяпти.

Шунингдек, Т. Қурбонов бошлиқ бригада аъзолари ҳам ғўза парваришини тез суръатлар билан олиб бормоқдалар. Бу ерда 86 гектар майдонга чигит экилган эди. Ҳозиргача 53 гектар майдондаги ғўза биринчи культивациядан чиқарилди. 12 гектар майдондаги экин суғорилди. Механизаторлар О. Оқназаров. У. Юнусов, сувчилар Жума Абдиев ва Жума Аввалов кунлик топшириқни анча ошириб бажармоқдалар.

Ҳозир колхозда ҳар куни 120-150 гектардан зиёд майдондаги ғўза культивация қилиняпти. ва озиқлантириляпти. 27 та трактор культивацияси бетўхтов ишлаб турибди. Колхоз аъзолари 15 майгача ғўзанинг биринчи парваришини тугаллаб, мўл ҳосилга мустаҳкам замин яратиш учун курашмоқдалар.

А. ХАЛИЛОВ.

ПИЧАН ЎРИЛЯПТИ

ҚАРШИ, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон орқали). Қашқадарё областининг бир қатор чорвадор хўжаликларида пичан ўришга киришилди. Қарши районидаги «Пахтакор» колхози, «Нишон» давлат наслчилик заводи, Косон районидаги «Косон» совхозида махсус ем-хашак тайёрлаш бригадалари ташкил этилди ва уларга етарли миқдордаги ишчи кучи, техника ва транспорт воситалари бириктиб қўйилди.

Ем-хашак жамғарувчи бригадаларнинг аъзолари техникадан унумли фойдаланиб, кун сайин имкони борича кўпроқ майдондаги ўтни ўришга ҳаракат қиляптилар. Улар ҳар бир сенокосилка билан бир кунда 8-9 гектар майдондаги ўтни ўриб олишяпти.

Ўтган йили областда 303 минг тоннадан зиёд дағал хашак жамғарилган эди. Бу йил чорвадорлар Ленин юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, камида 550 минг тонна дағал хашак жамғариш учун курашмоқдалар. Мўл ем-хашак жамғариш мақсадида пичан ўришга киришаётган хўжаликлар сони кун сайин кўпаймоқда.

П. ГАДОЕВ.

ИККИНЧИ КВАРТАЛ ПЛАНИ — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

ПЕШҚАДАМЛАР

Қурбонали Муҳиддинов бошлиқ комплекс бригада коллективи тўрт ойлик планни 252 процент бажарди. Смена топшириқларини бульдозерчи Ортиқали Тўйчиев 151 процент, Тўлқинбой Турғунов 196 процентдан адо этмоқдалар. «Ферғанаводстрой» тресги 2-қурилиш-монтаж бошқармаси коллективида бундай пешқадамлар кўпайиб бормоқда. Шунинг учун ҳам бошқарма коллективи тўрт ойда олдинги ойлардагига қараганда анча кўп иш бажаришга муваффақ бўлди.

Э. СОБИРОВ.

ҚЎШИМЧА МАҲСУЛОТ

Тошкент абразив буюмлари комбинатининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари беш йилликнинг ҳар бир кунини меҳнатда янги зафарлар билан нишонлаш учун мусобақани авж олдирмоқдалар. Абразивчилар мамлакатимиздаги жуда кўп корхоналарга ўз маҳсулотларини юбориб турадилар. Ҳар сменада планга қўшимча маҳсулот тайёрловчилар сафи кенгайяпти.

Натижада тўрт ойлик план барвақт бажарилди. Кейинги бир ойда пландан ташқари 10 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Планга қўшимча тайёрланган маҳсулот йил бошидан буён 30 процент кўпайди.

Э. ҲАСАНОВ.

АХБОРОТ ЮБОРИШ ОСОНЛАШДИ

Оҳангарон ГРЭСи энергетиклари ишлаб чиқаришни такомиллаштириш учун зарур бўладиган муҳим тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Яқинда ГРЭСда маълумотларни министрликка аниқ юбориш имконини берадиган янги аппарат ўрнатилди. «Арагви» деб номланадиган бу фото-телеграф аппарати станция ишлаб чиқариш кўрсаткичларига оид маълумотларни республика Энергетика ва электрлаштириш министрлигига фотосурат тасвири орқали жўнатиб турибди. Аппарат маълумотларни телефондагига қараганда тез, аниқ узатишга ёрдам бермоқда.

М. ДОКТОРОВ.

БУЮК ҒАЛАБА

Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округининг ёш жангчилари Ғалаба кунини жанговар ва сиёсий тайёргарликда юқори кўрсаткичларга эришган ҳолда кутиб олдилар. Суратда: (чапдан-ўнгга) ҳарбий тайёргарлик аълочиларидан ефрейтор Арво Матт, оддий солдат Жаҳон Жамолов, Виктор Мершиев, Нурман Омонтоевларни кўриб турибсиз.

А. Асанов фотоси.

УЛУҒ ХАЛҚ ЖАСОРАТИ

Н. ЛЯШЧЕНКО,
Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони, армия генерали

Мамлакатимиз халқлари, Совет Қуролли Кучлари жангчилари, социалистик лагерь мамлакатларининг меҳнаткашлари, бутун прогрессив инсоният бугун фашист Германияси устидан ғалаба қилинган куннинг 24 йиллигини нишонлаётир.

Совет Қуролли Кучлари оғир жангда ғолиб чиқдилар. Москва остоналаридаги улуғ жангда бизнинг армиямиз немис-фашист армиясининг «енгилмаслиги» тўғрисидаги афсонани пучга чиқарди. «Яшин тезлигидаги уруш» планини барбод қилиб, урушнинг боришида СССР фойдасига ҳал қилувчи бурилиш ясади.

Армиямиз Волгадаги шиддатли жангларда тарихий ғалабага эришди. Олти ярим ой давом этган бу улкан курашда Совет Қуролли Кучлари 330 минглик немис-фашист тўдаларини ўраб олиб, мағлуб қилди. Волгада эришилган ғалаба Улуғ Ватан урушининг боришида туб бурилиш ясади.

Курск остоналаридаги жанг совет ҳарбий фанининг янги зафари, армиямиз қудратининг енгилмаслигини намойиш қилди. Немис-фашист армиясини ҳалокат ёқасига олиб келди.

1944 йилда Совет Армияси кенг ҳужумга ўтди ва қатор янги ғалабаларга эришди. Днепрдаги, Ленинград остоналаридаги, Украинанинг ўнг қирғоғида ва Белоруссия, Кишинев остоналари, Болтиқ бўйи ва Шимолда қозонилган ғалабалар ана шулар жумласидандир. Ана шу ғалабалар натижасида совет тупроғи гитлер босқинчиларидан тўла озод этилди, ҳарбий ҳаракатлар эса СССРдан ташқарига кўчирилди. Совет армияси Румыния, Болгария, Финляндия, Польша, Венгриядан, Норвегиянинг шимолий қисмидан немис-фашистларни ҳайдаб чиқариб, Чехословакия территориясига кириб келди.

1945 йилда армиямиз гитлер армиясига якунловчи зарбалар берди. У Шарқий Пруссия, Ғарбий Польша, Берлин районида ва Чехословакияда ажойиб операцияларни амалга оширди. Фашист Германияси сўзсиз таслим бўлди. Совет халқи умумжаҳон аҳамиятига эга бўлган улуғ ғалабага эришди.

Бизнинг тарихий ғалабамиз ва жаҳон социализм системасининг муваффақиятлари таъсирида Осиё, Африка ва Латин Америкаси эзилган халқларининг миллий озодлик кураши мислсиз даражада кенгайди. Бу кураш натижасида империализмнинг шармандали колониал системаси барбод бўлди.

Совет халқи ва унинг Қуролли Кучларининг реакциянинг қора кучлари ва фашизм устидан қозонган ғалабаси Ватанимизнинг жаҳон миқёсидаги обрўйини оширди.

Уруш якуни шуни кўрсатадики, герман империализми босқинчилик планларининг барбод бўлиши, фавқулодда ҳол эмас. Бу ғалаба илғор ижтимоий ва давлат тузумимизнинг, социалистик экономика, совет ҳарбий фанининг, коммунистик идеология афзаллигининг самарасидир. Халқимиз адолатли мақсад йўлида, ўз Ватанининг озодлиги ва мустақиллиги йўлида, халқлар озодлиги йўлида курашганлиги учун оғир синовдан муваффақиятли ўтди.

Коммунистик партия мамлакатимиздаги барча халқларни социалистик Ватанни ҳимоя қилишга кўтарди. СССР халқлари дўстлиги фашист босқинчилари устидан ғалабанинг асосий омилларидан бири бўлди. У урушнинг оғир синовларига бардош берибгина қолмасдан, балки янада тобланди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари меҳнаткашлари немис-фашист босқинчилари устидан эришган умумий ғалабамизга катта ҳисса қўшдилар.

Партия Ватанимиз Қуролли Кучларига илмий раҳбарликни амалга оширди. У Қуролли Кучларимизга илғор ҳарбий билим берди. Армия ва Флотимиз биринчи класс жанговар техника ҳамда қурол билан таъминланди.

Шунингдек, партия ҳарбий кадрларни марксизм-ленинизм ғоялари руҳида тарбиялашга алоҳида аҳамият берди. Совет халқи К. Е. Ворошилов, С. М. Будённий, Г. К. Жуков, А. М. Василевский, В. Д. Соколовский, К. К.Рокоссовский, Р. Я. Малиновский, Ф. И. Толбухин, Н. Н. Воронов, А. А. Гречко, К. С. Москаленко, В. И. Чуйков, Б. М. Шапошников, С. К. Тимошенко, К. А. Мерецков каби ҳарбий бошлиқлар номини фахр ва ҳурмат билан тилга оладилар.

Совет халқи, совет жангчилари уруш мобайнида мислсиз оммавий қаҳрамонлик кўрсатдилар. Жангларда кўрсатган алоҳида мардлиги ва жасурлиги учун 12 миллиондан ортиқ киши СССР орден ва медаллари билан мукофотланди. 12 мингга яқин жангчига Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвон берилди.

Улуғ Ватан урушининг жанговар йилномасига Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи жангчилари кўплаб шонли саҳифалар киритдилар. Округимиз территориясида ташкил топган генерал И. В. Панфилов номли дивизия жангчилари жасоратини совет кишилари фахр билан тилга оладилар. Дивизия жангчилари Ватанимиз пойтахти Москвани ҳимоя қилишда мислсиз қаҳрамонлик кўрсатдилар. 69-Қизил байроқли ўқчи дивизия жангчилари ўз жанговар байроқларини ўчмас шуҳратга буркадилар. Бу дивизия жангчиларидан 70 киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди. Округ қисмларининг рўйхатларидан бирига Улуғ Ватан урушининг шонли қаҳрамони Николай Гастелло номи абадий ёзиб қўйилган.

Ҳозирги кунда совет халқи В. И. Ленин кўрсатмаларига амал қилиб Коммунистик партия раҳбарлигида, мамлакатимизнинг ҳарбий-иқтисодий қудратини тинмай мустаҳкамламоқда. Қуролли Кучларни социалистик Ватанни ҳимоя қилувчи замонавий қурол-аслаҳалар билан таъминлаётир.

Совет халқи фашизм устидан ғалаба қозонилган кунни коммунистик қурилишда зўр муваффақиятларга эришган ҳолда нишонлаётир.

КПСС социалистик мамлакатлар ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш, халқаро коммунистик ҳаракат бирлиги ва жипслиги учун, улуғ Ленин ғояларининг тантанаси учун, дунёда тинчлик учун изчил ва қатъий курашаётир. Халқимиз ва унинг ленинча партияси бутун дунёда тинчликни ҳимоя қила бориб, империализмнинг моҳияти ўзгармаганлигини, янги жаҳон уруши хавфи мавжудлигини эсдан чиқараётганлари йўқ. АҚШдаги реакцион кучлар ва уларнинг маслакдошлари ўтган урушдан тегишли хулоса чиқариб олмаётирлар. Қуролланишни авж олдирмоқдалар. Ракета, ядро қуроли запасларини кўпайтирмоқдалар. Ҳарбий блоклар ва иттифоқларни мустаҳкамлаётирлар. Ғарбий герман милитаризми атом қуролига эга бўлиш учун интилмоқда. Иккинчи жаҳон уруши сабоқларини унута бошлаган гитлер генераллари «Шарққа юришни» хаёл қилмоқдалар. Совет Иттифоқини ва бошқа социалистик мамлакатларни йўқ қилиш пайида юришибди. Ғарбий Германия милитаризмининг бу интилишларини Америка Қўшма Штатлари бошчилигидаги бутун жаҳон империалистик реакцияси рағбатлантирмоқда.

Халқаро империализм халқаро аҳволни тобора кескинлаштирмоқда. АҚШ империалистлари Вьетнам халқига қарши урушни давом эттираётирлар, Корея районидаги аҳволни кескинлаштиряптилар. Уларнинг ҳомийлигида Исроил экстремистлари Яқин Шарқдаги аҳволни янада кескинлаштираётирлар. Марксизм-ленинизм таълимоти, тинчлик иши ва социализмдан юз ўгирган Пекин раҳбарлари империалистик агрессорларга мадад бермоқдалар. Мао-Цзэ-дунчилар тўғридан-тўғри миллатчилик йўлига ўтиб олиб, уруш чиқаришга ҳаракат қиляптилар. Мао-Цзэ-дун группасининг Советларга қарши йўли, Хитой ҳукуматининг СССРга қарши Узоқ Шарқ чегарасидаги Даманск оролида қилган иғвогарликлари бугунги кунда, айниқса, катта хавф туғдирмоқда.

Совет Иттифоқи халқлари ва Совет ҳукумати ҳозирги халқаро аҳволнинг мураккаблигини ҳисобга олиб, мамлакатимизнинг ҳарбий-иқтисодий қудратини янада мустаҳкамлаш учун барча чораларни кўрмоқда. Кейинги йилларда партия ва унинг Марказий Комитети раҳбарлигида экономика, фан ва техника соҳасидаги ютуқлар асосида ҳарбий қурилишнинг муҳим масалалари муваффақиятли ҳал этилди. Совет Иттифоқи ҳар қандай агрессорга қақшатқич зарба бера оладиган мислсиз ҳарбий қудратга эга.

Туркистон ҳарбий округи жангчилари Ватанимизнинг жануби-шарқий чегараларининг ишончли посбонларидир. Доҳиймиз ва устозимиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун зўр тайёргарлик кўраётган округ жангчилари ота-боболаримиз анъаналарини муқаддас сақлаш билан бирга, ҳарбий ва сиёсий тайёргарликни, ҳушёрликни оширмоқдалар. Ҳарбий интизомни мустаҳкамлаётирлар.

Партиямиз ва унинг ленинчи Марказий Комитети атрофига мустаҳкам жипслашган совет жангчилари бундан кейин ҳам коммунизм ишига садоқат билан хизмат қиладилар.

ЖАНГОВАР ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ҲАЁТИДАН

УСТОЗ

Турғунжон Жўраев ҳарбий хизматга Тошкентдан чақирилган.

Мана, бир ярим йилдирки, у Совет Армияси сафида хизмат қилмоқда. Меҳнатда чиниққан бу азамат, хизматнинг биринчи кунлариданоқ ҳарбий билим ва жанговар техникани зўр қизиқиш билан ўргана бошлади. Ҳозир у тажриба орттирди. Турғунжон ўз билим ва тажрибасини ёш солдатларга сидқидилдан ўргатмоқда.

Меҳнатсевар, интизомли жангчининг хизматда эришаётган муваффақиятлари командирлар томонидан муносиб тақдирланмоқда. Унинг хизмат карточкасига 15 та ташаккурнома ё з и л г а н. Яқинда Турғунжонга Округ комсомол ташкилотининг фахрий ёрлиғи топширилди. Бу уни хизматда янги муваффақиятлар сари илҳомлантириб юборди.

Р. УРОЛОВ.
Н-қисм.

ЁШ ТАНКЧИ

Йигитнинг бутун руҳи тетик, кайфи чоғ. Қувонмай ҳам бўладими, кечагина текширув аъзолари унинг экипажини кўздан кечириб, юқори баҳолашди. Ўшанда рота командири Абдужамолни елкасига қоқиб: «Яша, азамат, ишни ҳар доим мана шундай пухта қилгин», — деди.

Дам олиш куни эди. Ҳафталик унумли меҳнатдан сўнг кўпгина солдатлар шаҳарга сайрга кетишяпти, Абдужамол ҳам ўз ўртоқлари билан маслаҳатлашиб, рота командирининг хонасига кирди.

— Ўртоқ капитан, шаҳарни айланиб келишга рухсат беринг.

— Майли. Аммо кечикмасдан қайтинглар.

Оддий солдат Мирабдулла Ўринбоев, ефрейтор Муроджон Абдуллаевлар гвардиячи сержант А. Абдукаримов раҳбарлигида сайрга отланишди.

... Ҳаво салқин. Енгил шаббода эсмоқда. Солдатлар кўчалардан илдам одимлаб бормоқдалар.

—Зап ажойиб шаҳар эканми, — деди Абдужамол ҳамроҳларига юзланиб.

— Ҳа, Ўзбекистонимизга ўхшайди. — деб маъқуллади Мирабдулла. Улар «Шимол» вокзалига боришди. Бу ерда она-Ватан озодлиги учун бўлган жангларда қаҳрамонларча ҳалок бўлган жасур йигитларимиз хотирасига қўйилган ёдгорликларни томоша қилдилар. Шаҳарнинг кўркам, ҳусну-жамоли намангалик ёш жангчиларда зўр таассурот қолдирди.

Эрта тонг. Абдужамол Абдукаримов ўрнидан барвақт турди. Нонуштадан сўнг ўз шогирдлари билан техника паркига йўл олди. Машинанинг занг босган деталларини эринмай тозалаб, сифатли ремонтдан чиқарди.

Ҳа, Абдужамол ва унинг ҳамқишлоқлари «Совет Армияси аълочиси» деган шарафли номга яраша хизмат қилмоқдалар.

О. УСМОНОВ.
Н-қисм.

ҚУРУВЧИЛАР САРДОРИ

Оддий солдат Баҳриддин Турсуновни рота командири чақириб қолди.

— Сени қурилиш бригадасига бошлиқ қилиб тайинламоқчимиз, — деди у.

—Уддалай олармиканман, —деб иккиланди Турсунов.

Б. Турсунов ҳарбий қурувчилар бригадасига бошлиқ қилиб тайинланди. Баҳриддин ҳарбий хизматга чақирилгунча Самарқанд область, Иштихон районидаги Оқдарё қурилиш бўлимида бригадир бўлиб ишлагани қўл келди. У дастлабки кунданоқ бригада ишини намунали йўлга қўйди.

Ҳозир младший сержант Б. Турсунов бошчилик қилаётган ҳарбий қурувчилар бригадаси ротада олдинги ўринда бормоқда. Ойлик план топшириқларини ошиғи билан адо этаётир. Шу кунларда бригада аъзолари коммунистик меҳнат зарбдори номини олиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Бунда ҳарбий қурувчилардан С. Эргашев, Т. Абдураҳмонов, С. Тогаев, Э. Одиловлар бошқаларга намуна бўляпти.

П. ОЛТИБОЕВ.
Н-қисм.

* * *

Шунингдек, оддий солдатлардан А. Авлақулов, У. Равшанов, И. Абдураҳмонов, О. Жўраев, Ж. Турсунов, И. Жуманов, Т. Хушмурдов, О. Ниёзматов, Т. Холматов, С. Боймирзаев, И. Ҳайдаров, А. Ҳакимов ва бошқаларнинг редакциямизга йўллаган мактубларида ҳам Ватанимиз посбонлари ҳақида ҳикоя қилинган.

ЖАНГОВАР КУНЛАР ЙИЛНОМАСИ

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

◆ 1944 йилда Совет Иттифоқи территорияси душмандан тўла тозаланди, ҳарбий ҳаракатлар мамлакатимиздан ташқарига кўчирилди. Совет Қуролли Кучларининг 1944—1945 йиллардаги ҳужумлари Австрия, Албания, Болгария, Венгрия, Норвегия, Польша, Румыния, Чехословакия, Югославия халқларининг фашистлар зулмидан қутилишида ҳал қилувчи роль ўйнади.

◆ Уруш қатнашчиларидан 11.600 дан ортиқ киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди.

◆ Гитлер Германияси СССРга қарши олиб борган жангларда 10 миллион кишини қурбон берди.

◆ Гитлерчилар билан бўлган урушда бизнинг Ватанимиз ҳам катта талафот кўрди. Иккинчи жаҳон урушининг 50 миллион қурбонидан 20 миллиони совет кишиларидир. Фашист босқинчилари 70 мингдан ортиқ шаҳар, қишлоқ, посёлкани вайрон қилдилар. Уруш оқибатида Совет давлати миллий бойликларининг 30 процентга яқинини йўқотди.

◆ Уруш йилларида АҚШ монополиячилари 57 миллиард доллар соф фойда олдилар .АҚШ урушда 405 мингга яқин солдат ва офицерини йўқотди. Инглиз қўшинлари эса бундан ҳам камроқ талафот кўрдилар.

ЖАСУР ҚИЗ

ЖАНГЧИ ХОТИРАСИ

Бу воқеа 1944 йил 3 январга ўтар кечаси 1-Болтиқбўйи фронтида содир бўлди. Тонготарга яқин фашист самолётлари биз даволанаётган дала госпитали устига бомбалар ташлай бошлади.

— Ўртоқ ярадорлар! — бақирди госпиталь бош врачи Ида Лазаревна,—иложи борича ўзингизни ўрмон орасига олингиз, акс ҳолда...

Бош врач «акс ҳолда» деганича ерга гурс этиб йиқилди. Бир лаҳзада госпиталь биноси ағдар-тўнтар бўлиб кетди.

Ярадорларни олиб чиқиш учун бинога кирган медицина ҳамширалари ҳалок бўлди. Ниҳоят, ўт-аланга мен ётган каравотга ҳам яқинлашиб қолди: ғайри-табиий бир куч мени каравотдан ерга улоқтириб ташлади. Гипсланган иккала оёғимдаги жароҳатлар шундай азоб берардики, кўзларимдан ўт чақнаб кетгандай бўлди. Кимдир менга қоқилиб кетиб, ёнимга йиқилиб тушди.

— Ҳабибмисан? Бўйнимга осил! — У мени зўрға судраб, ўт ичидан ташқарига олиб чиқди. Бу ҳамшира қиз Таня эди.

Таня шу кеча 8 ярадорни олов ичидан олиб чиқди. Унинг жингалак сочлари ва кийимлари куйиб кетди... Госпиталь бўйича 72 ярадор, 3 врач, 4 санитар ҳалок бўлибди! Омон қолган ярадорларни замбилларга солиб, бошқа дала госпиталларига жўнатишди. Таня ҳам бошқа госпиталга ишга кетди. Мен яқин орадаги медсанбатда қолдим. Аммо менинг жароҳатим кундан-кунга оғирлашиб борарди. Охири иккала оёғимни кесиб ташлашди. Ҳа, ҳали ўн тўққиз баҳорни кўрмай туриб, оёқсиз бўлиб қолдим. Мана шу оғир дамларда ҳам Таня дардимга малҳам бўлди. У икки чақирим нарида ишлашига қарамай, тез-тез олдимга келар, ҳар гал менга атаб бирор егулик ёки китоб-журнал олиб келарди. Соатлаб ёнимда ўтириб, мени юпатарди.

— Таня! — дердим унга ғам-алам билан термулиб, — мен қачонгача кекса отамга боқим бўлиб, уйда ётаман!! Қўлимдан бирор иш келмаса... Турмуш қурмай дунёда тоқ яшаш...

— Йўқ, ундай дема, ҳали турмуш қурасан, бола-чақали бўласан, ҳаммаси жойида бўлади, оёқ ясаб беришади...

Бир куни бизни фронтдан узоқроқдаги госпиталга юбормоқчи бўлдилар. Шу куни Таня ёнимда пайдо бўлди. Кийимларимни кийдирди. Мени ўзи «Газик» машинаси кузовига жойлаштирди:

— Госпиталга боришинг билан менга хат ёзгин-а, деди у,—кўкрак чўнтагимга адреси ёзилган бир варақ қоғозни солиб.

— Албатта ёзаман, сестричка! — дедим қўлларимни унга узатиб,—сендай одамни унутиб бўладими, ахир!

Шофёр моторга газ берди. «Газик» анча ерга борганда орқамга қарасам Таня ҳамон йўл ёқасида рўмолчасини силкитиб турибди. Мени Омск шаҳридаги госпиталлардан бирига жойлашди. Орадан бир ҳафта ўтар-ўтмас, Таняга хат ёзмоқчи бўлиб қарасам—адрес йўқ. Йўқолибди! Шу билан Таняни ҳам йўқотдим!

Мана, орадан 25 йил ўтди. Ҳамон Таняни ўйлайман. Мени ва бошқаларни ўлим чангалидан қутқариб қолган жасур қиз Таня Яковлевнани эслайман.

Ҳа, Танянинг айтганлари келди. 24 йилдан буён Наманган область, Чуст район, Ленин йўли қишлоқ Советидаги кутубхонада мудир бўлиб ишлаётирман. Ҳа, мен ҳам ишламоқдаман! Мен бола-чақали ҳам бўлдим. Менга енгил машина беришди. КПСС аъзосиман! Қисқаси, бахтиёрман! Элга фойда келтираётирман!

Ҳабибулло ТОШМАТОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

СОЖ БЎЙИДАГИ ЖАНГ

ЖАНГЧИ ХОТИРАЛАРИ

Сож ажойиб дарё. Унинг ёқасида 1943 йилнинг кузида даҳшатли жанглар бўлди. Мен шу жангдаги баъзи воқеаларни эсладим... Кечаси, то тонг отгунча қирғоққа кема ташидик. Соҳилгача қуюқ ўрмон бўлганлиги учун, кемаларни елкада кўтариб келардик. Қайиқ солдат пилоткасидек тахланар, керак бўлганда ёйилларди.

Даҳшатли сукунат. Тонг отар чоғи. Ғира-ширада ўнг қирғоқни бизникилар тўплардан ўққа тута бошладилар. Жанг бошланиб кетди. Атрофда тинч, бошпана топилмагач, кема эшкакларини қаттиқ қисиб, кўзимизни ўнг қирғоқдан узмай, бор кучимиз билан сузиб борардик.

Иттифоқо ёнгинамизга тушган снаряд портлаб қўшни қайиқни парчалаб юборди. Бизнинг қайиқ эса, ағдарилиб оқиб кетди. Сув бетида кемасидан ажралганлар бир мен эмас эдим. Кема ағдарилган бўлса ҳам ҳамма ўнг қирғоққа сузарди.

Кийим-бош билан сузишдан оғир иш бўлмас экан. Ўнг қирғоққа зўрға сузиб етдим. Агар қирғоқ, назаримда бир қарич нари бўлса ҳам сузиб ўтолмаслигим аниқ эди. Атроф тобора қаттиқроқ гумбурлар, сув бети ўқлардан қайнарди.

— Ҳамдамжон сенинроқ тортг, — деган нигроқ овоз мени сергаклантириб юборди.

Мен Комилжон акани қирғоққа икки қўлидан тортиб чиқардим. Қарасам... командирнинг ўнг оёғи бутунлай йўқ. Раҳмим келганиданми, Комилжон акани оёқсиз кўриб қўрққанимданми, ҳар ҳолда жуда бўш эдим, додлаб юбордим...

Орадан хийла вақт ўтгач, немислар отишмай қўйишди. Уларнинг овозини бизникилар ўчиришди. Комилжон акани санитарлар чап қирғоққа олиб кетишди... Ўшандан бери қанча сувлар оқиб кетди. Лекин Комилжон ака ва унга ўхшаш қанча-қанча фарзандларимизни ногирон қилган, ёстиғини қуритган урушга ҳануз лаънатлар ўқийман.

Ҳ. ҚЎЧҚОРОВ.
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

Улуғ Ватан уруши жанг майдонларида бошқа миллат фарзандлари қаторида ўзбек халқининг ўғлонлари ҳам зўр мардлик ва жасорат кўрсатдилар. Суратда: (чапдан) Совет Иттифоқи Қаҳрамони Солиҳ Умаров, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, полковник Михаил Задорожний, Совет Иттифоқи Қаҳрамони полковник Ботир Бобоев, уруш қатнашчиси ёзувчи Адҳам Раҳмат.

И. Глауберзон фотоси.

СОВЕТ ХАЛҚИ УЛУҒ ВАТАН УРУШИДА ҚОЗОНГАН ҒАЛАБАНИНГ ШОН-ШУҲРАТИ ҲЕЧ ҚАЧОН СЎНМАЙДИ. У МАНГУ ЯШАЙДИ!

Л. И. БРЕЖНЕВ.

НОМАЪЛУМ СОЛДАТ

Одамлар!
Шошилманг,
Тўхтанг бир нафас
Номаълум солдатнинг қабри ёнида.
Кўп эмас, ҳа,
андак тўхтасангиз бас,
Шу марҳум ўғлонга таъзим онида:
Сукунат қаъридан янграйди нидо
Ер-кўкни титратиб,
титратиб дилни.
Бу нидо қалб ичра берар акс садо,
Эслатиб
Бомбалар портлаган йилни.
Ана,
Қўзғаляпти номаълум солдат,
Ана у тобутдан турди рўйи-рост
Фақат бешинелу ҳам беавтомат,
Боқиши паҳлавон аждодларга хос.
У наъра тортмоқда,
кенг жаҳон узра
Наъраси баҳисол момақалдироқ:
—Одамлар!
Урушга йўл қўйманг сира,
Жиловланг урушни,
Жиловланг тезроқ!
Ҳа,
огоҳ бўлинглар,
одамлар,
огоҳ,
Урушга йўл қўйманг,
солингиз бошвоқ!
Агар мушт кўтарса биронта
гумроҳ,
Синдиринг қўлини беаёв шу чоқ!
Уларга бепарво бўлмайди қараб...
Туну кун,
ҳамиша тинч бўлсин жаҳон!
Қурбонлар номидан қилурман
талаб,
Беҳуда қон оқиб, ўлмасин бир
жон!

* * *

Иванми,
Тарасми,
Ладо ё Аҳмад?—
Исмингни билмам мен,
нечир дилбандим.
Халқинг ва Ватанинг қадрлар
беҳад,
Ҳар оила дейди сени фарзандим.
Жигарим,
қардошим
тинч ухла,
тинч ёт.
Қабрингга келтирдим қучоқ тўла
гул.
Ҳамиша огоҳмиз!—
гуркирар ҳаёт,
Боғларда туну кун сайрайди
булбул.

Мавлон ИКРОМ.

Коммунистлар касбдошлари ҳақида

КАСБГА МЕҲР

Жўрабой 28 ёшга кирган. Аммо у тенгқурлари орасида ҳар ишда пешқадамлиги билан ажралиб туради. У тракторчилар тайёрлаш қисқа муддатли курсини битиргандан сўнг техникани омилкорлик билан бошқаришда ҳаммани қойил қолдирди. Ҳозир Самарқанддаги механизация техникумида ўқимоқда.

Жўрабой ўзига ишониб топширилган тракторни кўз корачиғидай асрайди, вақтида жорий ремонтдан чиқаради. Имкони борича, капитал ремонтсиз ишлашга ҳаракат қилади. Эҳтиёт қисмлари ва ёнилғидан расамади билан фойдаланади. Лекин эришган натижаси ҳар гал юқори бўлади. Кузги ва кўкламги ер ҳайдаш кампаниясида иш нормасини 1,5-2 баравар ошиғи билан адо этади.

Ишлаб чиқаришда илғорлар сафидан ўрин олган Жўрабойнинг ҳаётида яқинда муҳим воқеа юз берди. Шу йилнинг январь ойида у КПСС аъзолигига қабул қилинди. Шонли Коммунистик партиянинг аъзоси деган шарафли ва муқаддас ном уни янгидан-янги меҳнат зафарларига ундади. Жўрабой Умиров коммунист деган номга лойиқ меҳнат қилишга азму қарор қилган. Унинг кейинги ойлар ичидагина бажарган ишларини кўздан кечирган киши бунга қаноат ҳосил қилади.

Эрта кўкламдан далада жавлон уриб меҳнат қила бошлаган ишчан механизатор ўз трактори билан баҳорда ер ҳайдаб, кузги экинларни механизация воситасида парвариш қилишда фаол иштирок этмоқда. Ўтган йили далаларда етиштирилган мўл ҳосилни ўриб-йиғиб олиш мавсумида совхоз дирекциясига ариза ёзиб, комбайн рулини бошқариш иштиёқини билдирган эди. Унинг талаби қондирилди. Жўрабойга иккита комбайн бириктилди. Қўш комбайн билан ўрим-йиғим даврида мардона меҳнат қилди. 25 иш кунида 800 гектар майдондаги ғалла ҳосилини вақтида ўриб олишга муваффақ бўлди.

Ўрим-йиғим тугаллангач, комбайнни силос учун экилган маккажўхори ўришга мослаштириб олди. Маккажўхори кўкпоясини механизация воситасида ўриб олди. Шундан сўнг у яна трактор рулига ўтирди.

Жўрабой Умиров Зомин район қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг йўлланмаси билан икки йилдан бери Қорақалпоғистон автоном республикасининг Чимбой районидаги «Маяк» шоликорлик совхозида шоли янчиб беришда дўстларга ёрдам ҳам бериб туради. Ўтган йили шоли янчишга мослаштирилган «СА-3» маркали комбайн билан 153 тонна шолини янчиб берди.

Хуллас, Жўрабой Умиров техника ихлосманди сифатида совхоз меҳнаткашлари орасида иззат-ҳурмат топган. Касбга меҳр қўйган механизатор тенгдошларига ҳар соҳада ҳам ибрат кўрсатмоқда.

Совхоз дирекцияси ва касаба союз ташкилоти механизаторлик касбини улуғлаётган Жўрабой Умировнинг беш йиллик тўртинчи йилида тер тўкиб самарали меҳнат қилаётганлигини назарга олиб, уни Фахрий ёрлиқ ва гилам билан мукофотлади.

Р. АБДУЛЛАЕВ,
Зомин районидаги 76-от заводи марказий усадьба бошланғич партия ташкилотининг секретари.

Тошкент тепловоз депосида локомотивларни маҳорат билан бошқарувчи моҳир машинистлар кўпайиб бормоқда. Деҳқон Султонов ҳам шуларнинг бири. У 1940 йилдан буён машинист. Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси, уруш йиллари «Қизил Байроқ» ордени билан мукофотланган. Пассажир поездларини қатъий график бўйича маҳорат билан бошқаряпти. Суратда: машинист Деҳқон Султонов. И. Глауберзон фотоси.

Мутахассислар маслаҳати

ПИЛЛА ҚУРТИ БОҚИШНИ НАМУНАЛИ ЎТКАЗАЙЛИК

Бу йил қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳалари каби пиллачилик учун ҳам шароит жуда ноқулай келди. Қиш даврида жуда қаттиқ совуқ бўлганлиги ва у узоқ чўзилганлиги сабабли пиллачиликнинг озуқа базасига маълум даражада зарар етди. Тут дарахтларида ҳосил бўлган куртакларнинг 10-15 проценти нобуд бўлди. Бундан ташқари, март ва апрель ойларида ёғингарчилик кўп бўлганлиги сабабли пилла қурти боқиладиган биноларнинг кўпчилиги жиддий зарарланди.

Лекин пиллачиларимиз бу йил барча имкониятларни ишга солиб ва илғорлар тажрибасидан кенг фойдаланиб, республика қишлоқ хўжалик илғорлари қурултойида олинган юксак социалистик мажбуриятларни муваффақиятли адо этишлари ва шу тариқа В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб совға тайёрлашлари зарур.

Об-ҳаво қулайлик бермаганлиги сабабли пилла қурти уруғини инкубаторияларда жонлантириш ва уни боқиш бирмунча кеч бошланган бу йилги шароитда қуртни дастлабки икки ёшида капитал типда қурилган биноларда марказлаштириб боқиш катта аҳамиятга эгадир. Бундай қилинганда, биринчидан, қурт боқишда банд бўлган кишилар сонини бирмунча қисқартириш, ёқилғи ва тут баргини анча тежаш мумкин бўлади. Айни вақтда бу боқилаётган барча қуртни нобуд қилмай сақлаб қолиш, уни кичик ёшиданоқ нормал ривожлантириш ва натижада пилладан мўл ҳосил олиш имконини беради. Бу бинолар зарур даражада ремонт қилинган, дизенфекцияланган, уларда кўп қаватли сўкчаклар қурилган бўлиши лозим. Бинонинг ичи яхши исийдиган, тоза ҳаво кириб туриши учун деразаларида форточкалар бўлиши даркор.

Пилла қуртини марказлаштириб боқишнинг дастлабки даврида пиллачиларга район ипакчилик бўлимларининг агрономлари ва колхоз ҳамда совхозларнинг тажрибали пиллачилари яқиндан ёрдам беришлари керак.

Пилла қурти учинчи ёшга ўтган вақтда улар тарқатилиб боқиладиган жамоат бинолари, шунингдек колхозчилар ва совхоз ишчиларининг қурт боқиладиган уйлари олдиндан ремонт қилиниши ва дизенфекциядан чиқарилиши ҳамда қуртни қабул қилиб олишга тўла тайёр ҳолга келтирилган бўлиши зарур. Пилла қуртини марказлаштирган ҳолда боқиш ташкил этилмаган жойларда қурт боқиладиган биноларни тайёрлашга алоҳида эътибор бериш лозим.

Қиш ва баҳор даврида кўп қор ҳамда ёмғир ёғиши натижасида бу йил пилла қуртини боқиш мўлжалланган биноларнинг ичи ҳаддан ташқари захлаб кетди. Агар зарур чоралар кўрилмаса бу ҳол катта зарар етказиши, яъни қурт сариқ касаллигига дучор бўлиши ҳамда нобуд бўлиши мумкин. Бунга йўл қўймаслик учун ана шу биноларнинг ичини печкалар билан иситиб яхшилаб қуритиш, вақти-вақти билан шамоллатиб туриш керак. Бу йилги шароитда қурт боқиладиган бутун давр мобайнида биноларнинг ичини шамоллатиб туришга алоҳида эътибор бериш лозим. Бу соҳада Андижон области пиллачиларидан намуна олиш ва қурт боқилаётган ҳар бир бинода 2-3 тадан форточка бўлишини таъминлаш даркор.

Қурт боқиладиган бинода иссиқлик ҳарорати зарур даражада бўлишини таъминлаш пилла қуртининг ўсиши ва ривожланишини тезлаштиришнинг муҳим омилларидан биридир. Қурт тезкор усул билан боқилганда унинг биринчи ёшидан бошлаб то тўртинчи ёшигача бино ичидаги иссиқлик ҳарорати 26-27 даража, ҳавонинг намлик даражаси 60-70 процент, қурт беш ёшга кирганда эса бино ичидаги иссиқлик ҳарорати 25-26 даража ва ҳавонинг намлик даражаси 65-75 процент бўлиши зарур.

Қурт бир меъёрда ривожланиши, у ривожланишдан орқада қолмаслиги ва нобуд бўлмаслиги учун беш ёшга кирганда ҳар кути уруғ ҳисобига 50-60 квадрат метр фойдали майдон бўлишини таъминлаш лозим. Шу мақсадда кўп қаватли сўкчаклар қуриш, бунинг учун етарли миқдорда ёғоч тайёрлаш керак. Агар ёғоч етишмаса темир ғўлалар, сим ва ҳоказолардан фойдаланиш тавсия этилади. Кўп қаватли сўкчаклар қурт боқиш учун ажратилган бинолардаги фойдали майдон ҳажмини 2-3 баравар ошириш имконини беради.

Кўпчилик областларда бу йил қурт боқиш одатдагидан бирмунча кеч бошланди. Шу муносабат билан қуртни жадал усулда боқиш ва шу тариқа унинг охирги ёши ҳамда пилла ўраш пайти ёзнинг иссиқ даврига тўғри келишига йўл қўймаслик керак. Агар бунга эришилмаса ҳосилнинг бир қисми қўлдан бой бериб қўйилиши мумкин. Пилла қурти боқишни ҳавонинг иссиқлик даражаси ҳаддан ташқари ошиб кетган давргача давом эттирмаслик ва пилладан мўл ҳосил олиш учун қуртни боқиш муддатини мумкин қадар қисқартириш имконини берадиган бошқа тадбирлар билан бир қаторда, уни янги кесилган барг билан мўл-кўл таъминлаш айниқса муҳим аҳамиятга эгадир. Бунинг учун тут дарахтлари ва тутзорларни парвариш қилишни кучайтириш, уларни зарур даражадаги минерал ўғитлар билан озиқлантириш керак.

Қиш ва баҳор даврида ёғингарчилик кўп бўлганлиги ва тупроқда нам кўп тўпланганлигига қарамай, тутзорларни ҳамда якка ҳолда ўсаётган тут дарахтларини бир неча марта суғориш лозим. Шундай қилинганда уларнинг ҳосили кўпаяди, барг мўл бўлади.

Қишлоқ хўжалигидаги бошқа барча соҳалар каби пиллачиликда ҳам ишнинг муваффақиятини моҳир ташкилотчилар ва мутахассислар ҳал қилади. Буни назарга олиб пиллачилик бригада ва звеноларини тажрибали ташкилотчи ва моҳир пиллачилар ҳисобига мустаҳкамлаш, ана шу бригада ва звеноларга имкони борича кўпроқ колхозчилар ва совхоз ишчиларини ажратиб бериш зарур. Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари пиллачиликда банд бўлган одамларнинг бир қисмини бошқа ишларга жалб қилмасликлари, район партия ва совет ташкилотлари бунга йўл қўйган хўжалик раҳбарларини жиддий огоҳлантиришлари, улардан масъулиятни қаттиқ талаб этишлари керак.

Республикамиз пиллачилари бу йил пилла қурти боқиш учун шароит ноқулай келганлиги туфайли юз берган барча қийинчиликларни мардонавор енгиб, бу муҳим ишни юксак уюшқоқлик ва агротехника қоидалари асосида ўтказишларига, барча колхоз ва совхозларда, бригада ва звеноларда пилладан мўл ҳосил етиштириб, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига олинган юксак мажбуриятларни тўла-тўкис бажаришларига шубҳа йўқ.

М. ҒАНИЕВА, З. ТОИРОВ — қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари: **С. МИНАСЯНЦ, Д. БОЛТАБОЕВ, Б. ЕНКОВ** — республикада хизмат кўрсатган агрономлар.

Константин СИМОНОВ

ОШКОРА ЎЙЛАР

ПРАВДА

Мен Даманск ороли томонга олағовур воқеалар юз бергандан бир ой кейин бордим. Лекин Уссуридаги бу кичик бир оролнинг номи уни кўрганимдан олдиноқ мени яқинда ва узоқ ўтмишда содир бўлган воқеалар ҳақида ўйлатди, хотираларни ёдга солди. Энди, у ердан қайтиб келганимдан кейин ана шулар тўғрисида газетхонлар билан биргаликда ошкора фикр юритмоқчиман.

Даманск оролининг узунлиги бир ярим километр. Биз устидан учиб ўтган ва отряддан отрядга, заставадан заставага — Бикиндан Ҳасан кўлигача машинада юрган Узоқ Шарқ чегараси қисмининг узунлиги минг километрга яқин.

Лекин бу минг километр Хитой билан чегарадош бўлган ерларимизнинг атиги еттидан бир қисми, холос. Негаки, Хитой билан чегарадош ерларимиз етти минг километр келади.

Аммо, гап ҳозир фақат етти минг километр устида кетаётгани йўқ.

Хитой билан Монголия Халқ Республикаси ўртасида яна тўрт минг километр чегара бор. Биз бу чегараларни зарур бўлиб қолганда худди ўзимизникидек ҳимоя қилишга ваъда берганмиз. Бундан ўттиз йил илгари шундай қилганмиз ҳам. Мен буларнинг ҳаммасини ўз кўзим билан кўрганман, эсимда яхши сақланиб қолган.

Ўшанда, 1939 йилда япон милитаристлари «Манчжоу — Го» давлати тахтига чиқариб қўйган «бутун Маньчжурия» императори Пу И (айтганча, кейинчалик бу Пу И Пекинда «қайта» тарбияланиб, 1962 йилда ҳатто умумхитой халқ сиёсий консультатив кенгашига депутат ҳам бўлган — замонанинг зайлини қаранг!) номидан, шунингдек, уларнинг ўзлари Ички Монголияда барпо этган «Минцзян» қўғирчоқ давлатининг бошлиғи князь Дэван номидан иш кўриб, халқ Монголияси билан Хитой ўртасидаги бу чегарани талашган эди.

Эндиликда бу «улуғ дарға» кимнинг номидан бирдан халқ Монголиясига яна территориал даъволар қилиб қолиши мумкинлигини ким билади дейсиз? Балки бир вақтлари, ўн еттинчи асрда бутун Монголияни босиб олиб, таслим бўлган монгол феодалларини Маньчжурия фуқаролигига олган Маньчжурия императори Канси номидан талашар?

«Улуғ дарға»нинг жазаваси тутиб турганда ҳар қандай тасодифларга шай бўлиб туриш керак. Аслида, бунақаларга иш тушмагани маъқул. Лекин буни эсдан чиқариб юбориш беларволик бўлур эди. Заозерная тепалиги устида застава бошлиғи ва бошқа бир неча чегарачилар билан турар эканман, хаёлимдан шу ўйлар ўтди. Бу — бир вақтлар, бундан ўттиз бир йил илгари Ҳасан кўли воқеалари бошланган ўша тепалик. Ҳасан кўли воқеалари ҳам Даманскдагидек хоинларча, огоҳлантирмасдан: — Ўт очилсин! — деб бошланган эди. Ўша вақтда қон билан, қурол кучи билан икки оёқни бир этикка тиқиб олинган, кейин эса қилғиликни қилиб қўйиб, қўшнининг эътирози кучга ишониб, мушт ўқталиб тингланган эди!

Биз Заозерная тепалиги устида турибмиз. Орқамизда, Ҳасан кўли соҳилида, уни ўраб турган тепаликларнинг ён бағирларида бир неча жойларда ўша вақтда — ўттиз саккизинчи йилда ўрнатилган биродарлар қабристонининг мармар тошлари оқариб кўринади. Ўнг томонда, ён томонимизда, Заозернаянинг энг чўққисида бизнинг чегара вишкаларимиз. Узоқда, бир неча километр нарида, тепаликларнинг бири устида худди шундай, ёки деярли шунга ўхшаш хитой чегара вишкаси. Олдинда, биздан бир неча қадам нарида, тоғ этагида бир қозиқли тиканли сим-чегара линияси, нарёғи Хитой.

— Уни қаранг, келишяпти, — деди чегарачи елкамга қўлини сал тегизиб ва менга дурбинни узатди.

Чегарадан тахминан бир ярим километр нарида жойлашган хитой чегара заставаси уйидан тўрт киши чиқиб, биз томонга юраверди. Ўша хитой вишкасидагилар. Бизнинг вишка ёнида бир неча одам пайдо бўлиб қолганлигини айтишган бўлса керак. Бир командир билан уч солдатдан иборат хитой наряди биз томонга шошиб келаётганлигини дурбинда кўриб турибман. Учтасида милтиқ, биттасида автомат. Тобора баландликка кўтарилиб боришаётган бўлса ҳам — чегара линияси бу ерда баланддан, тепалик қиррасидан атиги бир неча метр пастдан ўтади — пинак бузмай келишяпти. Орадан ўн минут ўтгач, дурбинни қайтариб бердим: энди усиз ҳам кўринарди. Орадан яна ўн минут ўтгач, ҳарбий форма кийган, тез юриб хансираган бу тўрт кишини чегарадан нақд беш метр нарида кўриб турибман. Турибман-у, кўзим уларда. Солдатлар ёш, эгниларидаги форманинг охори тўкилмаган. Янгигина тўқ зангори пахтали камзул, елкаларида қип-қизил петлица. Командир уларга қараганда бир оз каттароқ, формаси ҳам анча уринган, ўтган йилиёқ ўнгиб кетганга ўхшайди. Турган жойимда улардан кўз узмайман, шу топда туйғуларим олағуроқ эди.

Яқингинадаги ва узоқ ўтмиш хотиралари айқаш-уйқаш бўлиб, кўнглингни бўшат, дерди. Мана, рўпарамда, чегаранинг нарёғида ҳарбий форма кийган тўрт ўспирин хитой турипти. Улар ҳамон Халқ Озодлик армияси деб аталиб келаётган армиянинг солдатлари, ҳозирги ҳукмдорларининг телбалигига қарамай, ҳар ҳолда ер ва конлар, фабрика ва заводлар помешчик ва капиталистларга эмас, балки меҳнаткаш халққа қарашли бўлган мамлакатнинг фарзандлари. Уларга қараб туриб, бундан қирқ икки йил муқаддам Маяковский Қизил қўшинлар Шанхайни олганликларидан қандай қувонганлигини эсламай туролмайман.

Гўдаклигимда қалбимга жо бўлиб, бутун умрга татиган нафратимни — қизил Кантонни қонга бўяган Чан Кай-шига нафратимни эсдан чиқара олмайман.

Қирқ тўққизинчи йилнинг октябрида мен ҳам иштирок этган Тяньцзиндаги жуда катта митингда ҳамма тўпланганларнинг узоқ давом этган қарсак садолари остида: «ўз нутқимни бошлашдан аввал шуни маълум қилмоқчиманки, Совет Иттифоқи ҳукумати Хитой Халқ Республикасини жаҳонда биринчи бўлиб таниди» деб айтган Чжу Дэнинг юзини ва овозини эсдан чиқаролмайман.

Бундан йигирма йил олдин мен ораларида бўлган ва Хитойнинг жанубини гоминданчилардан озод этган Хитой Халқ армиясининг солдатлари, командирлари ва сиёсий ходимларини ҳеч эсдан чиқаролмайман. Уларнинг юзларини ҳам, овозларини ҳам, революцион шижоатини ҳам, менинг мамлакатимга — Октябрь революцияси мамлакатига бўлган олижаноб дўстона туйғуларини ҳам эсдан чиқаролмайман.

Шу юриш ҳақида, социализм иши учун жанг қилган шу кишилар ҳақида ўзим ёзган китобларимга киритган ва киритаётган шеърларимни эсдан чиқаролмайман. Нега десангиз, бошқаларни билмайман-у, лекин менинг учун Мао Цзэ-дун дейилганида «халқ хитойи» тасаввур этилган вақтлар тобора ўтиб кетмоқда. Ҳозир менинг онгимда «Мао Цзэ-дун» ва «халқ хитойи» деган сўзлар бир-бирини инкор қилади, бир-бирига душман, бу иккита сўзни бир-бирига сира қовуштириб бўлмайди.

Йўқ, мен халқ хитойи кишилари ҳақида ўзим ёзган шеърларни эсдан чиқаролмайман. Бу мамлакат кишиларига, йигирманчи йиллардаёқ революция йўлига кирган кишиларга бўлган менинг, совет кишиси асл туйғусини унутолмаганимдек, бу шеърларни ҳам унутолмайман. Мен буларнинг ҳаммасини эсдан чиқармаслик билан қониқолмайман. Мен эсдан чиқармоқчи эмасман. Шу топда мендан бир неча метр нарида, чегаранинг нарёғида турган қуролли хитой солдатларининг тунд юзларига қараб туриб ҳам эсдан чиқаролмайман.

Фақат шунингина хотирлаб кифояланиб қолмоқчи эмасман. Чунки бугунги кунда, Даманскдан кейин бошқа бир нарсани, тўкилган қонни ва орамизга тушган совуқликни ҳам эсдан чиқармайман.

Йўқ, бу ўринда гап қонга қон олиш ҳақида бораётгани йўқ! Қасос олишга даъват ва ғазаб ҳақида ҳам эмас. Чегаранинг нарёғида турган тўрт нафар қуролли хитойга қараб турган бўлсам ҳам уларга нисбатан ғазаб сезаётганим йўқ. Мен уларга ўлимни раво кўрмайман, ёмонлик ҳам тиламайман.

Лекин, Даманскда музликда музокарага келган ва қуролга ҳатто қўлини ҳам текизмаган биринчи етти фарзандимизни ўлдириб юборганлар сингари, булар ҳам эртага қотилга айланишлари мумкин, деган фикр ҳеч миямдан чиқмаяпти.

У ерда воқеа қандай бўлган эди? Хитойларнинг биринчи қатори икки томонга четланган, уларнинг орқасида автоматини тайёрлаб турган иккинчи қатордагилар эса шу автоматлардан бизникиларга қараб бараварига ўқ ўзган. Йигирма метрдан туриб тикка бизникиларга — қорнига, кўкракка, юзга, оғизга, пешанага, кўзга қараб отишган!

Даманскда биринчи бўлиб ўқ узганлар қанақа одам экан? Юзлари худди шу тўрт солдатга ўхшаса керак. Ўз автоматларининг тепкисини босишдан бир минут, ярим минут, бир зум олдин ҳам уларни қотил дейишга ҳеч кимнинг тили бормасди.

Мен уларни қотил деб аташга ҳақлиман, чунки уруш энг қизиган пайтда ҳам музокарачини ўлдирган солдат солдат эмас, қотил саналади.

Чегара заставасининг бошлиғи Иван Стрельников ҳеч ҳайиқмай ўз бурчини бажариб, хитой чегарачилари билан музокарага чиқди. Ўзи ҳам, ўртоқлари ҳам қуролларини яланғочламади. Улар қуролларини қўлларига олишга улгурмасданоқ отиб ўлдирилди. Мана бунинг отини қотиллик дейилади, илгарилари ҳам шундай дейилган.

Кейин, шундан сўнг жанг бўлди, ундан сўнг яна. Ҳар қандай жанглар сингари бу сафар ҳам ҳар икки томондан қурбонлар бўлди. Лекин кейин юз берган воқеаларнинг ҳаммаси қотилликдан бошланди.

Ҳозир — Заозернаяда туриб шу тўрт нафар қуролли хитойга боқар эканман, у ерда, Даманскда ҳаммадан олдин қотиллик юз берганлигини эсдан чиқаролмайман.

Буни шунинг учун эсдан чиқаролмайманки, бу энг даҳшатли қотиллик.

Мен ўша биринчи март кечаси Даманскдаги пистирмада ер тишлаган икки ёки уч юз хитой солдати ёки эрталаб музликка чиқиб қотиллик қилган йигирма ёки ўттиз хитой солдати ўз хоҳишлари билан қотил бўлган, деган фикрдан узоқдаман.

Бундай ҳолларда юқоридан буйруқ бўлмаса, хунрезлик қилмайди. Шунга аминманки, одам ўлдириш ҳақидаги буйруқни хитой чегара полкининг командири, ёки уларнинг чегара соқчилари бошлиғи ва ҳатто улар ҳарбий округининг қўмондони берган эмас.

Шунга ишончим комилки, бу буйруқ — одам ўлдириш ҳақидаги буйруқ юқоридан, юқоридан бўлганда ҳам нақ «арши-аъло»дан берилган.

Ҳозир Заозернаяда туриб, энди у ерда одам ўлдирганлар ҳақида эмас, мана бу ерда турган қуролли хитойлар ҳақида ўйлаяпман. Хўш, буларга ҳам одам ўлдиринглар, деб буйруқ берилса-чи? Бугун бизни эмас, бошқаларни ва бошқа жойда ўлдирилсин деб буюрилса-чи? Бошқа вақтда, қотиллар учун анча қулай бўлган вазиятда ўлдириш ҳақида буйруқ берилса-чи? Унда нима бўлади?

Яна қотилликдан бошланган тағин бир жанг бўладими?

Яна бир Даманск, лекин жойи бошқа бўлгани учун номи бошқача аталган жанг бўладими?

Узунлиги етти минг километрли чегарада нияти бузуқ бўлса, ўлдириш ҳақида буйруқ олган одам ҳар ҳолда ўзига нишон топа олади.

Кези келганда баҳона топиш ҳам осон. Тошқиндан кейин икки орол ўртасида саёз жойнинг ҳосил бўлиши, ёки дарё фарватерида тегишли белгининг ўрнидан сал силжиб қолиши ёки, айтайлик, қандайдир бир чегара линияси сўқмоғининг ё ўнг, ё сўл томонга шунчаки сурилиб қолишими...

Бундай ҳолларда ҳар қандай баҳона қўл келади. Юқоридан: шуни баҳона қилиб ўлдир, деган буйруқ бўлса бўлди! Ўлдирганда ҳам оқибати нима бўлиши ўйланмайди.

Заозернаяда туриб шулар ҳақида ўйлар эканман, қалбимни оғир ва унсиз ғазаб чулғаб олди. Лекин бу ғазаб ана у ерда, чегаранинг нарёғида турган тўрт солдатга нисбатан эмас, албатта. Уларнинг бошига бошқалар кечирган фалокат тушса, тўсатдан ўлдир, деган буйруқ олишгудек бўлса, шу буйруқ бажарилгандан кейин ўнбеш минут, ёки бир соат, ё бўлмаса уч соатдан кейин уларнинг ўзлари албатта ўша буйруқнинг қурбони бўладилар. У ерда, Даманскда бизга қараб автоматларини биринчи бўлиб бўшатган кимсалар сингари ўладилар.

Лекин, уларга эмас, Даманскдаги воқеалар бошланмасдан олдин ўша биринчи буйруқни берганларга нимани раво кўрса бўлади? Улар қилган хатти-ҳаракатларни ва ҳали келажакда қилмоқчи бўлган разилликларини қандай ғазаб ўтида қовуриш керак?

Етти минг чақиримлик чегарада бир томон иккинчи томонни ҳеч тап тортмай-нетмай, фақат ўз нафини ўйлаб узоқ вақт мўлжалга олиб ётишни хаёлга ҳам келтириб бўладими? Ёки у Даманскда автоматлардан бараварига биринчи бўлиб ўқ узилган дақиқада пайдо бўлган қотилликка шай бўлиб ётаверадими?

Шундай бўлиши мумкинлиги ҳақидаги фикрнинг ўзи одамгарчиликка исноди, тутуруқсиз бўлганлиги учун ҳам даҳшатлидир. Совет Иттифоқи чегарасини қурол кучи билан ўзгартириш ва белгилашга уриниш ўзи тутуруқсизликдир.

Октябрдан кейинги тарихимизда қўшниларимиз биз билан чегарадош ерларини бир неча бор аниқлашди. Ҳатто, шундай ҳам бўлдики, улар территориал жиҳатдан ўз фойдаларига баъзи тузатишлар ҳам киритдилар. Узоққа бориб ўтирмаслик учун, ҳеч бўлмаса яқинда Эрон билан чегараларимиз қандай аниқланганлигини эслашнинг ўзи кифоя.

Лекин бу масалалар тинч вазиятда, музокаралар столи атрофида аниқланди. Шундай экан, 1964 йилда биз билан чегара масалалари бўйича музокараларни тўхтатиб қўйиб, эндиликда Даманскда автоматлардан ўт очиб, гапини ўтказмоқчи бўлганлар учун истисно қалмасак керак, деб ўйлайман.

Ўтга ўт билан жавоб берилади, бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Бир вақтлар бошлаб қўйилган ва тўхтаб қолган музокаралар барибир, ҳал қилинишига муҳтож.

У ерда, Узоқ Шарқда бир жойдан иккинчи жойга кетаётган ва учаётган вақтда Даманскдаги воқеалар муносабати билан ҳукуматимизнинг Баёнотини зўр қониқиш билан бир неча бор ўқиб чиқдим. Бу Баёнот Хитой сингари мамлакатнинг ҳозирги ҳукуматига ўзи кириб қолган боши берк жангоҳдан «ҳеч хижолат тортмай» музокаралар ёрдамида чиқиб олиш учун кўнгилни тўқ қиладиган ва қатъий ҳужжатдир.

Лекин Заозернаяда, кетишимдан олдин — чунки чегаранинг икки томонида туриб олиб, бир-биримизга индамай қараб туравериш қанча давом этиши мумкин, — очиғини айтсам, бошқа нарса ҳақида ўйладим.

Мен бундан йигирма йил илгари «Правда»нинг Линь Бяо қўмондонлик қилган ва ўша вақтда Жанубий Хитойни чанкайшичилардан озод қилган Тўртинчи Дала армияси қўшинидаги ҳарбий мухбири эдим.

Энди, орадан йигирма йил ўтгандан кейин эса, буйруқ билан — худди шу Линь Бяонинг буйруғи билан бўлганлигига ишончим комил — Хитой Халқ Озодлик армиясининг солдатлари совет чегарачиларини ўлдирдилар. Худди шу муносабат билан менга «Правда»нинг мухбири сифатида Совет — Хитой чегараси ёнидан юришга тўғри келди.

Буларнинг ҳаммасида шундай аччиқ тарихий бемаънилик борки, ёшим олтмишга кирганда чексиз ҳокимликка мазахўрак бўлган одамлар бутунлай тубанликка юз тутишига ажабланмасам ҳам бўлади. Шундай бўлса ҳам бу ўта бемаънилик жуда алам қилиб кетди. Бундан йигирма йил олдин сохта улуғворликнинг бунчалик авж олиб кетишини, унга биринчи социализм мамлакати адресига ҳарбий таҳдидгача бориб етадиган шовинизм васвасаси жўр бўлишини кўз ўнгимга келтирмаган эдим.

Ҳайрияткн, ҳозир, орадан йигирма йил ўтгандан кейин мен шу ерда, Узоқ Шарқда ҳарбий мухбир сифатида эмас, оддий мухбир сифатида турибман.

Агар мендан ҳозир бундан йигирма йил олдин бир неча бор кўрган ва Хитой Халқ Республикасининг раҳбари сифатида катта ҳурмат қилган Мао Цзэдунга нисбатан ҳозир нафратимнинг боисини сўрашса, нима деб жавоб беришни ўзим билардим. Чунки бу киши хусусидаги, унинг гаплари ва хатти-ҳаракатлари ҳақидаги худди шу ўйлар сўнгги йилларда миямдан менинг учун жуда хавфли бўлган ҳадикни — келажак ҳақидаги ўйларимиз, истакларимизга қарамай, бу ерга ҳарбий мухбир бўлиб келиб қолмасам кошки эди, — деган ҳадикни бутунлай чиқариб юборишга халақит бермоқда. Биз чегараларнинг ўртасидаги қурбонсиз отишма деб билган иғвогарликлар аслида нарёғдан, Хитой томонидан кўпдан бери содир бўлаётган эди.

Бу иғвогарликлар Даманск ороли ёнида ҳам, бу ердан ўттиз километр нарида, мен бундан икки йил илгари бўлган ва шу ҳақда ёзган заставада ҳам бўлди. У ердагина эмас, анча олисда, бир неча минг километр нарида, Тянь-Шань тоғларида, Хитой Қирғизистон билан чегарадош бўлган жойларда, уч минг километрдан кўп баландликда жойлашган узоқ заставада ҳам бўлди. Бундан ўн йил илгари, 1959 йилдаёқ чегарачилар менга чегараларимиз ҳали қурбонсиз бўлса ҳам, лекин анча қўполлик билан бузила бошлаганлиги ҳақида гапириб беришган эди.

Шунақа гаплар. Лекин чегара ҳаётида шундай бир қалтис дамлар бўладики, бир зумдаёқ ҳамма нарсани ўзгартириб юборади. «Иғвогарлик» деб аталадиган бу қалтис дамдан кейин «қонли» деган янги ва лекин даҳшатли сўз келади.

Даманскда худди шундай бўлди.

Бундай ҳодисалар тўсатдан бўлмайди. Улар узоқ вақт ва зимдан тайёрланади.

Даманск оролида тўсатдан хитой автоматлари тириллаб қолганлиги ва бу ҳақда Пекинга кейин хабар қилинганлиги — бу воқеаларнинг ташқи кўриниши, юзаси, холос.

Агар воқеаларнинг моҳиятига назар солинадиган бўлса — ҳамма нарса аксинча бўлган. Ҳа, ўқ овози Даманскда эшитилди, лекин у Пекиндан туриб отилди.

(Давоми бор).

Турли мамлакатларда

ҒАЛАБА БАЙРАМИ

9 МАЙ — ЧЕХОСЛОВАКИЯ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ, ЧЕХОСЛОВАКИЯ ФАШИСТ БОСҚИНЧИЛАРДАН ОЗОД ҚИЛИНГАН КУН

Прагадаги майдонлардан бирида совет танкчиларига ёдгорлик қўйилган. Бу ёдгорлик жўнгина қилиб камтарлик билан ўрнатилган: гранит супа устида танк турибди.

Бу танкнинг ажойиб ва ибратли тарихи бор. Германиянинг таслим бўлиши тўғрисида 1945 йил 8 майда акт имзоланган бўлса ҳам Прагада уруш тугамаган эди. Прагаликлар 5 май куни шаҳарда турган фашист босқинчиларга қарши исён кўтардилар. Лекин кучлар тенг эмас эди. Маънавий жиҳатдан кучли бўлсада, 30 минг жангчи яхши қуролланмаган эди. Уларга қарши шаҳарни нацист империясининг сўнгги қалъасига айлантиришга уринган генерал Шернер қўмондонлигидаги фашист группасининг жуда яхши қуролланган ва анча устунлик қиладиган кучлари қарши турар эди. Исёнчилар баррикадаларда қонга беланганча жанг қилардилар. Уларнинг кучлари соат сайин тугаб борар эди. Улар қуршовда қолиш ва ҳалок бўлиш хавфи остида қолдилар, ажойиб шаҳар эса вайронага айланиб кетиши мумкин эди. Исён кўтарган кишилар ўша пайтда радио орқали ёрдам сўрадилар. Совет қўмондонлиги уларнинг илтимосига дарҳол жавоб қайтарди. Берлин остоналаридан совет танк армиялари Чехословакия халқига ёрдам кўрсатгани йўлга тушди. Совет танкчилари машаққатли тоғли йўллардан ўтиб, йўлда учраган кўпдан-кўп мина кўмилган жойларни, сунъий тўсиқ-ғовларни ва дарёларни, каналларни айланиб ўтиб, ғоят қисқа муддатда Берлиндан Прагагача бўлган 350 километр масофани босиб ўтдилар.

9 май куни эрталаб барвақт Прага кўчаларига Биринчи Украина фронтининг танкчилари шимол ва ғарби-шимол томондан, Иккинчи Украина фронтининг танкчилари жануб томондан кириб келиб Праганинг исён кўтарган жангчиларига ёрдамга ошиқдилар. Совет Армиясининг даҳшатли кучи олдида немислар таслим бўлди. Прагаликлар минг-минг кишиларнинг қурбон бўлиши ва қадимий шаҳар кули кўкка совурилишининг олдини олиб қолган халоскор совет жангчиларини шоду-хуррамлик билан тантанали кутиб олдилар.

Прага фашист қўшинларидан тозаланди. Совет Армияси ва Чехословакия Биринчи Армия корпусининг қўшинлари Чехословакияни душманлар зулмидан озод қилдилар. Смеховдаги гранит супада кўзга ташланиб турган совет танки Прага кўчаларига биринчи бўлиб кирган танкдир. Бу танк биргаликда тўкилган қон билан мустаҳкамланган Совет — Чехословакия дўстлигининг рамзи — ёдгорлиги бўлиб қолди.

Ўша тарихий кунлардан буён қарийб чорак аср ўтди. Орадан ўтган 24 йил мобайнида Чехословакиянинг меҳнаткаш халқи коммунистик партия раҳбарлигида экономика ва маданият соҳасида, фан ва соғлиқни сақлаш, билим олиш ва социал таъминот соҳасида шонли муваффақиятларга эришди. Ана шу вақт мобайнида саноат ишлаб чиқариши олти баравар, миллий даромад уч бараварданзиёдроқ кўпайди.

Тинчликни мустаҳкамлашга, Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришга қуролсизланиш ва мамлакатлар ҳамда халқларнинг тинч ҳамдўстлигини вужудга келтиришга қаратилган актив ташқи сиёсат, социалистик қурилишда эришилган ғалаба жаҳонда Чехословакиянинг обрўсини ҳақли равишда таъминламоқда. Чехословакия социалистик мамлакатлар билан яқиндан дўстона алоқа боғлаб турибди. Чехословакия Социалистик Республикаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида актив ҳамкорлик қилмоқда, бу кенгашнинг иш формалари ва методларини такомиллаштириш ишига муносиб ҳиссасини қўшмоқда. Чехословакия Социалистик Республикаси тинчлик посбонлигида турган Варшава Шартномаси мамлакатлари сафига кирган.

Чехословакия айниқса Совет Иттифоқи билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда. Экономика, фан, техника, маданият соҳасида ҳамкорлик қилинаётир. Масалан, Чехословакиянинг ташқи савдо оборотининг учдан икки қисми Совет Иттифоқи ҳиссасига тўғри келади. Чехословакия Социалистик Республикаси Совет Иттифоқининг ташқи савдосида ГДРдан кейин иккинчи ўринда туради.

Чехословакия коммунистлари, меҳнаткашлари апрель пленуми қарорларини мамнуният билан маъқулламоқдалар. Чунки бу қарорлар Чехословакия Коммунистик партиясининг жамиятдаги раҳбарлик роли мустаҳкамланишини, пролетар интернационализми ғоялари амалга оширилишини, Чехословакиянинг социалистик мамлакатлар билан, даставвал Совет Иттифоқи билан дўстона алоқаларини ривожлантиришни ва чуқурлаштиришни, ўнг антисоциалистик кучларга қарши изчил кураш давом эттирилишини, социалистик Чехословакиянинг гуллаб яшнаши учун қулай турмуш ва ижодий меҳнат шароитлари вужудга келтиришини билдиради.

Т. МАРТИНОВА,
ТАСС мухбири.
ПРАГА.

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

НЮРНБЕРГНИ УНУТМАНГ

Национал-демократик партия (НДП)нинг неофашист раҳбарлари уч кун давомида Нюрнбергда кенгашиб олдилар. Бонн ҳукумати уларнинг партиясини тақиқламасликка қарор қилгачдан кейин национал - демократларнинг бошлиқлари отларини қамчилаб қолишди. Эндиликда национал-демократлар бундестаг сайловларига тайёргарлик ишларини янада зўр ғайрат билан бошлаб юбордилар. 10 май куни Боннда НДП нинг сайлов олди съезди ўтиши керак. Янги чиққан фюрер Адольф фон Тадден ҳам Рейн пойтахтида ўтадиган сайловга ўз номзодини кўрсатиш ҳаракатида юрибди. Фон Тадден журналистлар ҳузурида гапира туриб, бўлажак сайловларда ўз партиясининг «катта ғалаба»сини башорат қилди. Бунинг учун, деди у, национал-демократларда барча имкониятлар мавжуд.

НДПнинг Ғарбий Германия ҳарбийлари билан ҳам алоқаси жуда мустаҳкам. Фон Тадденнинг намойишкорона эълон қилишича, НДП дан кўрсатилган номзодлар ичида 20 га яқин киши бундесвер офицерларидан бўлади.

Ҳа, НДП раҳбарларининг Нюрнбергда тўпланишлари бечиз эмас. Ахир Гитлер ҳам ўз партия съездларини шу шаҳарда ўтказар эдида. Адольф иккинчи, Адольф биринчининг изидан оғишмай бораётганини таъкидлаш учун жиддий ҳаракат қиляпти. Бироқ, у фашизмнинг худди мана шу Нюрнберг шаҳрида нима билан тугаганлигини ҳеч ҳам унутмаслиги керак!

А. ЖОЛКВЕР, АПН.

ПАРЛАМЕНТДАГИ КОММУНИСТЛАР ГРУППАСИНИНГ БАЁНОТИ

ПАРИЖ, 7 май. (ТАСС). Миллат мажлисидаги коммунистларнинг парламент группаси баёнот эълон қилиб, унда Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг социализмга йўл очиб берувчи илғор сиёсий ва иқтисодий демократияни, миллий мустақилликни, тинчлик ва қуролсизланишни ёқлаб, 1 июнда ишчи ва демократик кучлар номзоди Жак Дюкло учун оммавий равишда овоз берайлик, деган чақириғини қўллаб-қувватлади.

Баёнотда барча сўл ташкилотларнинг қўшма ҳукумат программасини ишлаб чиқиш ва шу асосда сўл кучлар номидан битта номзод кўрсатиш зарурлиги таъкидланди. Социалистик партия, дейилади баёнотда, биргаликда кураш олиб боришдан бош тортиш билан жиддий масъулиятни ўз зиммасига олади.

ТЎРТ ДАВЛАТ ВАКИЛЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

НЬЮ-ЙОРК, 7 май. (ТАСС). Кеча бу ерда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳузуридаги СССР, Франция, Буюк Британия ва АҚШ доимий вакилларининг Яқин Шарқ проблемасини тинч йўл билан сиёсий бартараф қилиш масаласига бағишланган навбатдаги учрашуви бўлиб ўтди. Эндиги учрашув 13 майда ўтказилади.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ РАҲБАРЛАРИ СОВЕТ ЖАНГЧИЛАРИ ҲУЗУРИДА

МИЛОВИЦЕ, 7 май. ТАСС мухбирлари Т. Мартинова ва В. Симаков хабар берадилар:

Ғалаба куни ва Совет Армияси Чехословакияни озод қилганининг 24 йиллиги муносабати билан Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти Л. Свобода, ЧКП Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. Гусак, ЧССР ҳукуматининг раиси О. Черник, ЧКП Марказий Комитетининг Чехия областларидаги партия ишига раҳбарлик бюросининг раиси Л. Штроугал, Словакия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Садовский, миллий мудофаа министри М. Дзур ва Чехословакия халқ армиясининг бошқа олий раҳбарларидан иборат ЧССР давлат-партия делегацияси бугун Чехословакия территориясида вақтинча турган Совет қўшинлари марказий группаси ҳузурига борди.

Давлат-партия делегацияси гарнизонга кириб келганида, уларни қўшинлар марказий группасининг қўмондони генерал-полковник А. М. Майоров билан Совет Иттифоқининг Чехословакиядаги элчиси С. В. Червоненко табриклаб кутиб олдилар.

Ҳарбий шаҳарчанинг СССР ва ЧССР давлат байроқлари билан безатилган майдонида азиз меҳмонлар шарафига фахрий қоровул ҳамда барча қўшин турларининг бўлинмалари саф тортиб турди.

Давлат-партия делегацияси аъзолари қўшинлар марказий группаси командирлари ва сиёсий составн билан суҳбатлашдилар. Суҳбат ўртоқларча, самимий вазиятда ўтди.

Шундан сўнг Л. Свобода ва чехословакиялик бошқа раҳбарлар таълим марказига йўл олишди.

Таълим маркази Совет қўшинлари марказий группаси билан Чехословакия халқ армияси солдат ва офицерларининг биргаликдаги куч-ғайратлари билан қурилган ва жиҳозланган. Чехословакиялик азиз меҳмонлар ҳозир бўлган пайтда марказнинг энг яхши бинокорларига фахрий ёрлиқлар ва совғалар топширилди.

Қўшинлар марказий группаси ҳарбий кенгаши ва Совет Армияси жангчилари номидан ЧССР президенти Л. Свободага қизғин дўстлик белгиси сифатида Совет жангчисининг мундири билан танк макети совға қилиб топширилди. Макетда Брест қалъасининг муқаддас тупроғи солинган гильза бор эди.

Таълим маркази клубида Ғалаба куни билан Совет Армияси Чехословакияни фашист босқинчилардан озод қилганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Залда Совет Армияси солдат ва офицерларининг вакиллари тўпланишди. Икки дўст мамлакат давлат гимнларининг тантанали садолари янгради.

Генерал-полковник А. М. Майоров минбарга кўтарилади. У, ЧССР давлат-партия делегациясининг аъзоларини қизғин қутлайди.

Қўшинлар марказий группасининг қўмондони немис фашист босқинчиларига қарши совет халқи олиб борган қаҳрамонона кураш тўғрисида, иккинчи жаҳон уруши фронтларида Совет Армияси билан генерал Л. Свобода қўмондонлигидаги биринчи Чехословакия армия корпуси жангчиларининг биргаликда олиб борган жанглари ҳақида гапириб берди. У, КПСС раҳбарлигида коммунизм қурилишида Совет Иттифоқи эришган улуғвор муваффақиятларни таъкидлаб ўтди. Генерал-полковник А. М. Майоров тинчликни таъминлаш учун социалистик мамлакатлар ҳамдўстлигининг аҳамиятига тўхталди.

Тантанали йиғилишда ЧССР президенти Л. Свобода гулдурос табриклар остида нутқ сўзлади.

Л. Свобода самимий қабул қилиб олинганликлари учун миннатдорчилик изҳор қилгач, бундай деди: бизнинг учрашувимиз чехословак ва совет халқларининг умумий байрами — Совет Армияси Чехословакияни озод қилганининг 24 йиллиги арафасида ўтмоқда. Бу ерда атрофимда сиз, Совет армияси солдатлари, офицерлари ва генералларини кўрар эканман, уруш йиллари ҳақидаги ҳаяжонли хотираларни беихтиёр эслайман. Ўшанда биз сизлар билан, сизларнинг оталарингиз ва акаларингиз билан биргалашиб бизнинг мамлакатимизни босиб олган ва Совет Иттифоқига хиёнаткорона ҳужум қилган гитлерчилар Германиясига қарши ҳаёт-мамот кураши олиб борган эдик.

Шу йиллар мобайнида мен минг-минглаб совет кишилари — солдатлар, офицерлар, ишчилар, колхозчилар ва совет зиёлиларининг вакиллари билан шахсан танишдим. Мен, деди Л. Свобода, энг оғир синовларда уларнинг кўрсатган жасоратини, камтарлигини, фидокорлигини, жонбозлигини кўрдим. Мен ўшандан бери совет халқига чуқур ҳурмат ва меҳр-муҳаббат билан қараб келмоқдаман.

Мен Совет Иттифоқини урушдан кейинги тасвирлаб бўлмайдиган машаққатли тиклаш маҳалида ҳамда умумхалқнинг куч-ғайрати ғоят жўш урган даврда ҳам кўрдим. Шу куч-ғайратлар туфайли мамлакатингиз ҳозирги дунёнинг илғор давлатига айланди.

Бизнинг тақдиримиз сизлар билан муштарак бўлиб, яхши ва оғир даврларни биргаликда бошдан кечирдик. Орадан бир неча кун ўтгач, биз Чехословакия билан Совет Иттифоқи ўртасида тузилган биринчи иттифоқчилик шартномаси имзоланганлигининг 34 йиллигини нишонлаймиз.

Бу иттифоқ, ҳамкорлик ва дўстликнинг кўп йиллик анъаналари шундай мустаҳкам негиздирки, биз шу негизга таяниб ўз проблемаларимизни ҳал қилиб келдик, ҳал қилмоқдамиз ва келажакдаги муштарак проблемаларимизни ҳам шу негизга таяниб ҳал қила берамиз. Бунда биз интернационал бирдамлик, ўзаро ишонч, тенглик, тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилишнинг маркс-ленинча принципларига асосланамиз.

Совет Иттифоқи билан мустаҳкам алоқа ва мустаҳкам ҳамкорликсиз Чехословакияда бундан буёнги социалистик ривожланишни ҳатто тасаввур қилиб ҳам бўлмаслигини биз яхши биламиз, деб таъкидлади Л. Свобода.

Коммунистик партиямиз Марказий Комитетининг яқинда қабул қилган муҳим чоралари мамлакатда сиёсий ва иқтисодий аҳволни янада тезроқ жипслаштиришга ёрдам бермоғи керак.

ЧКП Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Густав Гусак бошчилигидаги партия-ҳукумат делегациямизнинг Москвада олиб борган музокаралари ниҳоятда ижобий натижалар келтириб, мамлакатларимиз ва Варшава шартномасида қатнашувчи барча давлатлар коммунистик партиялари ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлашга ёрдам берди.

Буларнинг ҳаммаси яхши факторлар бўлиб биз уларни бундан буён ҳам ривожлантиришни ва улардан фойдаланишни истаймиз.

Мен ўз мамлакатимни биламан, Совет Иттифоқини ҳам биламан. Келажакка яхши умид билан қарашимга айни мана шулар куч-қувват бағишламоқда. Сиз хизмат қилаётган қисмлар Чехословакия Социалистик Республикасининг территориясида жойлашган. ЧССР Социалистик лагернинг мустаҳкам бўғинидир, бундан буён ҳам шундай бўлиб қола беради. Бизнинг манфаатларимиз ҳам, мақсадларимиз ҳам муштаракдир.

Иккинчи жаҳон урушида бўлгани сингари ҳозир ҳам бизнинг умумий душманимиз бор. Биз социалистик мамлакатларнинг енгилмас кучигина агрессорни жиловлаб туришга қодир эканлигини биламиз. Армияларимиз ўртасидаги, Варшава Шартномасида қатнашувчи барча мамлакатлар армиялари ўртасидаги анъанавий жанговар дўстлик бундан буён ҳам мана шу руҳда ривожланиб ва мустаҳкамланиб боришига ишончим комил.

Пировардида Президент Л. Свобода бутун дунёда тинчликни таъминлашда Совет Армиясига муваффақиятлар тилади.

Йиғилиш қатнашчилари ўринларидан туриб, «Интернационал»ни куйладилар. ЧССР миллий мудофаа министри М. Дзур ЧССР давлат-партия делегацияси номидан Совет қўшинлари марказий группасининг қўмондони А. М. Майоровга фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалаба рамзи тасвирланган расмни топширади. Генерал-полковник А. М. Майоров ЧКП Марказий Комитетига В. И. Ленин портретини тақдим қилади.

Италияда «Ватерлоо ёнида жанг» бадиий фильми суратга олиняпти. «Мосфильм» ва Италиянинг «Дино де Лаурентис фильм» фирмаси ҳамкорликда ишлаётган бу фильмга совет кинорежиссёри Сергей Бондарчук раҳбарлик қилмоқда. Фильмдаги асосий ролларга итальян ва совет киноактёрларидан ташқари машҳур америкалик, англиялик ҳамда канадалик артистлар таклиф қилинган. Фильмнинг оммавий саҳналарида 15 мингдан зиёд киши қатнашади. Суратда: режиссёр Сергей Бондарчук (чапда), Род Штайгер (Напалеон) ва Кристофер Пламмер (герцог Веллингтонский)лар. ТАСС фотохроникаси.

АГРЕССИЯ КЕНГАЙМОҚДА

ВАШИНГТОН, 7 май. (ТАСС). АҚШ ҳукумати Вьетнамдаги урушда Американинг иштирок қилишини камайтирабошлаймиз, деб катта-катта ваъдалар берганига қарамай, Американинг Вьетнам халқига қарши агрессияси тобора кенгайтирилмоқда. Ассошиэйтед Пресс агентлигининг Пентагон маълумотларига асосланиб берган хабарида айтилишича, Жанубий Вьетнамдаги Америка қўшинларининг сони кейинги уч ой мобайнида «энг юксак даражада» сақланиб турибди ва ҳозир бу қўшинлар 541 минг кишидан иборат. Вьетнамдаги жанглар районида бир йил чамаси бўлган ҳарбий хизматчиларни алмаштирмоқ учун у ерга ҳар ойда 40-50 минг солдат юбориб турибди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ДАРЁ ҚАЁҚҚА ОҚАДИ?

КУБАН қаёққа оқади?

— Азов денгизига,— деб жавоб берасиз бу саволга, албатта.

Аслида эса Кубан дарёси Азов денгизига оқмаган. Бундан юз эллик йил муқаддам дарё Қора денгизга бориб қуйилган. Агар 1819 йилда Старо-Титар ва Темрюков станицаларининг казаклари денгиз атрофидаги кўлчаларнинг сувини чучуклаштириш учун каналлар қазишмаганда, эҳтимол дарё ҳозир ҳам ўша эски ўзанидан оққан бўларди. Казаклар Кубан ва Ахтанизов ўртасида канал қазидилар. Янги ўзан Кубан дарёсига «ёқиб» қолди. Дарё янги ўзандан оқиб қирғоқларини ювди, кенгайтирди, Азов денгизига оқа бошлади. Эски ўзанни эса қум ва лой босиб, қамишлар ўсиб кетди, Кубан табиат яратган ўзандан «воз кечиб», ҳозир ҳам одамлар қазиган йўлдан оқмоқда.

ШЎР СУВ

МАМЛАКАТИМИЗНИНГ шимолида бошқа ҳеч ерда учрамайдиган дарё бор. Унинг суви жуда шўр. Шу сабабли уни Шўр дарё (Солянка) деб аташади. Ажаб, бу дарёнинг суви нимадан шўр бўлган экан?

Бундан бирнеча миллион йиллар аввал ҳозирги Ёқутистоннинг ўрнида катта денгиз бўлган. Даврлар ўтиши натижасида ер қатлами кўтарилиб, айрим жойларда кўллар қолган. Сув тез парланиши натижасида шу жойларда туз қатламлари ҳосил бўлган. Ер ости сувлари ана шу қатламлардан сизиб ўтиб, дарёга қуйилади. Олекмин водийсида бир нечта қудуқлар пармаланиб, учта катта туз кони аниқланди. Бу конларда миллиард кубометрга яқин ош тузи борлиги аниқланди.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ва Бухоро областларида ҳаво ўзгариб туради. Ёғингарчилик бўлмайди. Қолган районларда ёмғир ёғади. Секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб, 13-18, жанубда 17-22 даража атрофида иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво булутли келади. Ёмғир ёғади. Шимолдан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 10-12, кундузи 14-16 даража иссиқ бўлади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

ҒАЛАБА БАЙРАМИ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25—Куйлар, 9.30—«С. Раҳимов хотираси» (симфоник поэма), 9.50—«Совет халқининг буюк ғалабаси» (тожикча), 10.10—Маршлар, 11.15—«Ер юзида осойишталик бўлиши учун» (русча), 11.30—Қўшиқлар, 12.45—Ю. Сулаймонов. «Йўллар» очерки, 13.30 — Музикали салом, 16.10 — «Аланғали йиллар қўшиқлари», 16.50—«Правда» газетасининг обзори, 17.00—Концерт (русча), 18.00 — Футбол. «КАЙРАТ» (Олмаота) — «ПАХТАКОР» (репортаж), 18.45 — Сўнгги ахборот (қозоқча), 18.55—Куйлар, 19.20 — Ғалаба байрами кунига бағишланган адабий-музикали эшиттириш (татарча), 20.00—«Ўзбекистон индустриальний» радиожурнали, 20.30 — Концерт (русча), 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Талабаларга мувофиқ концерт, 21.50—Москва. «Фашизмга қарши курашда қурбон бўлганлар ёрқин хотирасига» (жимлик дақиқаси), 22.30 — «Отишма вақтида яратилган сатрлар», 23.15—Байрам концерти, 23.50—Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

ҒАЛАБА БАЙРАМИ КУНИ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 11.00 — «Қаҳрамонлар яна учрашадилар» (Телеочерк), 10.25 — «Солдат қўшиқсиз яшай олмайди» (Концерт) 11.05—«Қизча отасини излайди» (Бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 12.30 — Ўқувчилар учун. «Оталар жасорати», 13.00 — «Иван Макарович» (Бадиий фильм), 16.25—Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 16.30 — Телеянгиликлар, 16.40 — «Александров Ораторияси», 18.00 — Футбол бўйича СССР биринчилиги «ПАХТАКОР» — «КАЙРАТ» (Олмаота). Ўйиннинг иккинчи тайми, 18.45— Ғалаба куни қандай бўлган эди? 19.35—Кўрсатувлар программаси.

Ўзбек тилида: 19.40 — Телеянгиликлар, 19.55—«Мангу яшар—мардлик, жасорат», 20.25—Киноленинном. «Тенг ҳуқуқлилар Иттифоқи», 21.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Романтика» телетеатри.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

21.50 — Интервидение. «Фашизмга қарши курашда ҳалок бўлганларнинг ёрқин хотирасига бағишланади». Бир минут сукут сақлаш.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 22.10 — «Кино усталари», Сергей Бондарчук.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан—Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 9/V да **Катта концерт** (кундуз ва кечқурун), 10/V да **Оққуш кўли** (кундузи), **Ўн иккинчи тун** (кечқурун), 11/V да **Олтин калитча** (кундузи), **Лайли ва Мажнун** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—9/V да **Ўғирланган умр** (кундуз ва кечқурун), 10/V да **Қонли сароб**, 11/V да **Мудҳиш айбнома**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 9/V да **Байрам концерти** (кундузи), **Фарғона тонг отгунча** (кечқурун), 10/V да **Нурхон**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/V да **18 ёшлигим**, 10/V да **Учинчи орзу**, 11/V да **Одамлар**.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қасос (1-2 сериялар) — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва 5 яримда).

Узоқ Ғарбда — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Хонимлар ҳаётидан лавҳалар— «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (кеч соат 6, 8, 9.40 минутда).

Қўлга тушмас қасоскорлар — НАВОИЙ номли, «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.40 ва 10.20 минутларда бошланади)

Қасос (1-2 сериялар) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари — «ХИВА».

Ака-ука Карамазовлар — ТЕЛЬМАН номли.

10 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Узоқ Ғарбда — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Қасос (1-2 сериялар) — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун) «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ярим, 3 ва кеч 6 да).

Хонимлар ҳаётидан лавҳалар— «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (кеч соат 6, 8, 9.40 минутда).

Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари—«МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Кашмирдаги севги (1-2 сериялар) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1, 3.40 минут ва кеч 6.20 минутда).

Анжелика ва король — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8, 9.45 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.40 ва 10.20 минутларда)

Қасос (1-2 сериялар) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари — «ХИВА».

Виринея — ТЕЛЬМАН номли.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
9-10 МАЙДА
ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ХАЛҚ РАҚС «БАҲОР» АНСАМБЛИНИНГ

КАТТА КОНЦЕРТИ

(Янги программа)

Қатнашадилар: СССР халқ артисти

МУКАРРАМА ТУРҒУНБОЕВА,

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Раъно НИЗОМОВА, Тамара ЮНУСОВА, Равшан ШАРИПОВА, Дилбар КАРИМОВА, Эркиной РАСУЛХЎЖАЕВА, Неля БАШИРОВА, Валентина РОМАНОВА, Рабим ҲАМДАМОВ, Қаҳрамон ДАДАЕВ,

Бахтиёр ЙЎЛДОШЕВ

(халқ ашулалари)

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

9 май эрталаб соат 10 да Мотобол (мотоциклда футбол ўйини) бўйича СССР биринчилиги учун

«ОМИЧ» (Омск) — «АВТОМОБИЛИСТ» (Тошкент) командалари ўртасида

МОТОБОЛ

Учрашув стадионнинг запас майдонида ўтказилади.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

9 май кундуз соат 5 да СССР биринчилиги учун «А» классининг

«КАЙРАТ» (Олмаота)—«ПАХТАКОР» командалари ўртасида

ФУТБОЛ

8 май кеч соат 7 да дублёрлар ўйнайди.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Эслатиб ўтамизки яқин кунлар ичида июнь ойидан ва шу йилнинг бошқа ойларига республика газета ва журналларига, ҳамда қуйидаги марказий газеталарга обуна бўлишингиз мумкин:

«ПРАВДА»
«ИЗВЕСТИЯ»
«ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА»
«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ»
«ТРУД»
«КОМСОМОЛЬСКАЯ ПРАВДА»
«КРАСНАЯ ЗВЕЗДА»
«ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА»
«ПИОНЕРСКАЯ ПРАВДА» ва бошқалар.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги.

«СОЮЗПЕЧАТЬ» бошқармаси.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

«КУЛЬТУРА И ЖИЗНЬ»

Совет Иттифоқининг чет эллар билан маданий алоқа ва дўстлик жамияти журнали

ЖУРНАЛ ўз саҳифаларида, фан, адабиёт ва санъат соҳаси бўйича материалларни, оригинал расмлар, фотосуратлар, кўп рангли репродукцияларни босиб чиқаради.

ЖУРНАЛ Рус, инглиз, француз, испан ва немис тилларида нашр қилинади.

Июль ойидан йил охиригача обуна баҳоси—3 сўм.

Бир номерининг нархи—50 тийин.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги

«СОЮЗПЕЧАТЬ» бошқармаси.

Н. К. КРУПСКАЯ НОМЛИ ТОШКЕНТ МАКТАБГАЧА ТАРБИЯ БИЛИМ ЮРТИ

17 май эрталаб соат 10 да билим юртини битирганларни

УЧРАШУВ-КЕЧАСИГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Адрес: Муқимий кўчаси, 178-уй.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337804. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация—334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон —48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.